

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

**LJUBLJANSKA
SV. MIKLAVŽ
IN DEDEK MRAZ**
SPREJEMAJMO
RAZLIČNOST, SAJ
NAS TA BOGATI.

Ljubljana

VESELILI SMO SE S STANOVALCI NAJ BLOKA IN DOBITNIKI ROŽANČEVIH NAGRAD. V NARODNEM IN PRIRODOSLOVNEM MUZEJU SMO SREČALI MUMIJO IN MAMUTA. ZDAJ PA ODŠTEVAMO DO NOVEGA LETA IN VAM ŽELIMO VELIKO SREČE, ZDRAVJA IN TOPLINE.

08 Urban je dobil družbo

Vlak Urban je dobil brata, prav tako električnega, ki komaj čaka, da vas zapelje.

09 Ulica po meri otrok

Pri prenovi Mislejeve ulice so sodelovali otroci iz vrtca Mladi rod.

10 Z vrta v kopalnico

V milih Kupala so zelišča z družinskega vrta.

11 Prostor za okoljske ideje in inovacije

Na Pogačarjevem trgu je nova infotočka, posvečena razgledniemu mesta.

12 Novi naj blok

Prebivalci Kunaverjeve 7 in 9 so ponosni na svoj urejeni in energetsko varčni blok.

14 Odštevamo do novega leta

Ljubljana slovi po praznični okrasitvi in vzdušju, ki na ulice privabi tako meščane kot številne goste.

18 Ljubljanačana

V našem mestu sta tudi Miklavž in dedek Mraz dobra prijatelja.

22 Praznujemo

Za lepo praznovanje ne potrebujemo veliko. Stari okraski s seboj nosijo lepe zgodbe, darila pa lahko izdelamo tudi sami.

24 Marsikaj se da popraviti

Starih ali pokvarjenih stvari ni treba takoj zavreči. Predstavljamo vam mojstrice in mojstre, ki jih znajo obuditi v življenje.

30 Spoznavanje narave in družbe

V Narodnem in Prirodoslovnem muzeju smo radovedno odkrivali zgodovino in svet, ki nas obdaja.

32 Glej, kakšna riba!

V Krajinskem parku Ljubljansko barje je več kot 130 novih mlak. Polne so življenja.

34 Indijsko-podalpska fuzija

Indijka Koki Veber je Slovenijo navdušila z eksotično ponudbo trgovin Sariko.

35 Mala cerkev, dolga zgodovina

Skoraj neopazna Stara cerkev v Šiški ima nadvse razburljivo zgodovino.

36 Vključeni in sprejeti

Center Tončke Hočevar že 55 let skrbi za samostojnost varovancev z motnjo v telesnem in duševnem razvoju.

38 Šola za življenje

Dijaki in profesorji Srednje šole za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo se z navdihujočimi projekti vključujejo v lokalno okolje.

40 Stripi od tal do stropa

Strip.Art.Nica Buch je najbolje založena prodajalna stripov na Balkanu.

41 Maska že tri desetletja postavlja ključna vprašanja

Zavod Maska skozi uprizoritveno umetnost obravnava pomembna družbena vprašanja.

42 Šport je njihovo življenje

Predstavljamo vam letošnje prejemnike nagrad Marjana Rožanca.

47 Od strička nihče ne gre lačen

Prijazna domača gostilna, kjer je vse tako, kot je bilo včasih.

Ljubljana

december 2023

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Manuela Ela Piškur (podpredsednica), Maruša Babnik, dr. Tina Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senić

Pomočnica odgovornega urednika

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Primož Lukežič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

129.740 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasiło Ljubljana

Mestni trg 1

1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasiło brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

ZORAN JANKOVIČ

župan

Srečno, ljubljena Ljubljana!

Ob koncu leta se običajno ozremo nazaj, da bi ugotovili, ali nam je uspelo uresničiti načrte, ki smo si jih zastavili. Ponosen sem, da smo z mislijo na vas, dragi Ljubljanka in Ljubljanci, izvedli projekte, s katerimi smo izboljšali kakovost življenja. Med drugim smo končali kanalizacijo na številnih cestah, odprli nov, vsem dostopen Center Rog, ki je eden najvidnejših prostorov ustvarjalnosti in kulture v Evropi, in uredili njegovo okolico: Petkovškovo nabrežje je zdaj nova pešcona, v Parku izbranih pa smo postavili spomenik v obliki črke Č kot spomin in opomin, da se kaj takega nikoli več ne zgodi. In še bi lahko našteval.

Letošnje leto je, žal, prineslo tudi eno največjih naravnih nesreč. Nikoli ne bomo pozabili petka, 4. avgusta, ko je narava udarila z vso silo. V primerjavi z nekaterimi drugimi kraji, ki so bili popolnoma uničeni, smo jo v Ljubljani še dobro odnesli zaradi že izvedenih protipoplavnih ukrepov. Pa vendar je podivjana Sava, predvsem na območju Sneberij in Tacna, zalila številne domove. Šok prebivalcev je bil velik, a so se gasilci, civilna zaščita, sodelavci Voke Snage in druge strokovne službe takoj odzvali in začeli reševanje. Najbolj ogroženim smo zagotovili začasna prenočišča, brezplačne tople obroke in druge oblike pomoči, nato pa ustanovili še donacijski sklad s sredstvi podjetij, ki delujejo v Ljubljani. Zbrali smo dva milijona evrov, za njihovo pravično razdelitev pa je poskrbela velika humanitarka in naša častna meščanka Anita Ogulin. Iskreno se ji zahvaljujem za predanost in izrazit čut za sočloveka. Vesel sem, da je tudi vlada pod vodstvom dr. Roberta

Goloba hitro odreagirala in že začela graditi začasni nasip ob Savi, ki bo ob morebitnih novih ujmah zaščitil tamkajšnje prebivalce in njihove domove.

Naši načrti pa so že usmerjeni v leto 2024. Nestrpno pričakujemo zaključek še enega velikega projekta, olimpijskega bazena Ilirija, končali bomo tudi projekt Čisto zate, s katerim dograjujemo kanalizacijsko omrežje s povezovalnim kanalom C0 in bo nato priključenost objektov 98-odstotna, s čimer bomo čisto pitno vodo še bolj zavarovali. Z dokončanjem projekta bo tako skupaj odpravljenih kar 26.000 greznic.

Sledi še en zelo pomemben projekt: sežigalnica odpadkov, ki bo najsodobnejši ter okolju in zdravju prijazen objekt, kjer bomo s sežiganjem smeti proizvajali elektriko in toploto, tako da bomo 70-odstotno samozadostni, kar bo omogočilo nižje zneske na položnicah.

Znova poudarjam – vse projekte izvajamo z mislijo na vas, dragi meščani, in na okolje, saj si prizadevamo, da bi še naprej živeli v urejenem, zelenem in čistemu mestu, kjer je človek na prvem mestu. Za vse dobro izvedeno delo se zahvaljujem najboljši ekipi 12.000 sodelavcev.

Spoštovane meščanke, spoštovani meščani,

naj vam praznični čas pričara obilo prijetnih trenutkov z vašimi najdražjimi. Gojite spoštovanje do drugega kljub različnosti, solidarnost, strpnost in tovarištvo. Naj bo leto, ki prihaja, zdravo, uspešno, srečno in srčno!

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, ter v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. MOL vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, in sicer prek spletne aplikacije Nepremičnine MOL (ljubljanasi.si/moja-ljubljana/nepremicnine-mol), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAJA POSLOVNEGA PROSTORA

Prostori v stavbi št. 1725-466 na Resljevi cesti 14, in sicer v 2., 3., 5., 6., 7. in 8. etaži, v skupni izmeri 1250,11 m²
Izključna cena: 2.260.000 €

Poslovni prostor s pripadajočo kletjo na Gosposvetski cesti 1 v skupni izmeri 170 m² v 1. nadstropju (ID oznaka 1725-323-12), potreben celovite prenove
Izključna cena: 680.000 €

PRODAJA ZUNANJIH DRVARNIC

Zunanja drvarnica velikosti 3,6 m² (ID oznaka 2679-1012-12) na Tržaški cesti 27
Izključna cena: 2160 €

Zunanja drvarnica velikosti 3,9 m² (ID oznaka 2679-1012-13) na Tržaški cesti 27
Izključna cena: 2340 €

PRODAJA VEČ KLETI

Klet velikosti 9,9 m² (ID oznaka 1725-593-31) v Vošnjakovli ulici 4a
Izključna cena: 11.880 €

Klet velikosti 6,3 m² (ID oznaka 1725-593-33) v Vošnjakovli ulici 4a
Izključna cena: 7560 €

Klet velikosti 2,7 m² (ID oznaka 1725-593-39) v Vošnjakovli ulici 4a
Izključna cena: 3240 €

Klet velikosti 7 m² (ID oznaka 1725-593-28) v Vošnjakovli ulici 4b
Izključna cena: 8400 €

Klet velikosti 9,9 m² (ID oznaka 1725-593-37) v Vošnjakovli ulici 4b
Izključna cena: 11.880 €

Cena ne vključuje dvoidstotnega davka na promet nepremičnin, ki ga plača kupec.

Mestna občina Ljubljana

Mestni svet Mestne občine Ljubljana

Komisija za priznanja vabi k predlaganju kandidat in kandidatov za:

- podelitev naziva častni meščan oziroma častna meščanka glavnega mesta Ljubljana,
- nagrado glavnega mesta Ljubljana in
- plaketo glavnega mesta Ljubljana.

Kandidate in kandidatke za naziv častni meščan oziroma častna meščanka glavnega mesta Ljubljana je mogoče predlagati vse leto, za leto 2024 pa pridejo v poštev kandidature, vložene do 31. marca 2024.

Kandidate in kandidatke za nagrado glavnega mesta Ljubljana in plaketo glavnega mesta Ljubljana je mogoče predlagati do 31. januarja 2024.

Razpis in obrazci so do izteka prijavnega roka dosegljivi na ljubljanasi.si/razpisi-razgrnitve-in-javne-objave ter v prostorih Glavne pisarne Mestne občine Ljubljana na Mačkovi ulici 1.

Spoštovane krvodajalke, spoštovani krvodajalci mesta Ljubljana!

Vljudno vas vabimo, da darujete kri za zdravje in življenje soljudi. Pokličite 051/389 270, 051/671 147 ali 030/716 796 in se naročite na odvzem. Krvodajalska akcija bo 15. decembra 2023 na Zavodu RS za transfuzijsko medicino v Šlajmerjevi ulici 6. Več informacij na ztm.si.

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

Mestna občina Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana, na podlagi 218.c in 218.č. člena Zakona o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 111/05 – odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 – ZRud-1, 20/11 – odl. US, 57/12, 101/13 – ZDavNepr, 110/13, 22/14 – odl. US, 19/15, 61/17 – GZ in 66/17 – odl. US) ter 12. in 15. člena Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča (Uradni list RS, št. 130/03, 120/05, 4/06 – popr., 57/06, 122/07, 107/09 – obv. razlaga, 101/13 – ZdavNepr in 22/14 – odl. US) objavlja

JAVNO NAZGANILO

o razgrnitvi podatkov za odmero nadomestila za uporabo zazidanega in nezazidanega stavbnega zemljišča ter poziv k priglasitvi sprememb podatkov v zvezi z odmero nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča na območju Mestne občine Ljubljana za leto 2024

I.

Javni poziv je namenjen vsem zavezancem za plačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča v Mestni občini Ljubljana za leto 2024.

Zavezanci za plačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča lahko preverijo svoje podatke in podajo pripombe od 3. 1. 2024 do vključno 17. 1. 2024 na način: po e-pošti glavna.pisarna@ljubljanasi.si, po telefonu številka 01/306 46 25 ali osebno na Adamič-Lundrovem nabrežju 2 v času uradnih ur.

II.

Če se zavezanec za plačilo nadomestila za uporabo zazidanega in nezazidanega stavbnega zemljišča s podatki občine ne strinja, mora v roku enega meseca od javnega naznanila predlagati vpis novih podatkov ali vpis sprememb podatkov katastra stavb pri pristojni geodetski upravi v skladu s predpisi, ki urejajo evidentiranje nepremičnin za zazidana stavbna zemljišča, oziroma občinskem upravnem organu, pristojnem za urejanje prostora za nezazidana stavbna zemljišča. Če zavezanec za plačilo nadomestila za uporabo zazidanega in nezazidanega stavbnega zemljišča ne predlaga vpisa novih ali spremenjenih podatkov, se šteje, da so podatki občine pravilni.

III.

Zavezanci so po 12. členu Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča tudi med letom dolžni sporočiti pristojnemu organu vse spremembe, ki vplivajo na določitev višine nadomestila, in spremembo statusa zavezanca, najpozneje v 30 dneh od nastanka spremembe.

Spremembe in obvestila, ki so pomembni za odmero nadomestila, so: sprememba zavezanca, sprememba vrste dejavnosti ali namembnosti prostora, objekta ali zemljišča, sprememba poslovne ali stanovanjske površine, podatki, potrebni za oprostitvev plačila nadomestila, in podobno.

IV.

Zavezanci spremembe sporočijo Mestni občini Ljubljana s pisno in podpisano vlogo z dokazili na način:
– po e-pošti na naslov glavna.pisarna@ljubljanasi.si,
– s priporočeno pošto pošiljko na naslov: Mestna občina Ljubljana, Mestna uprava, Oddelek za ravnanje z nepremičninami, Adamič-Lundrovo nabrežje 2, 1000 Ljubljana,
– z vložitvijo v vložišču pri Oddelku za ravnanje z nepremičninami na Mačkovi ulici 1 v Ljubljani.

Vloga je lahko prosto napisana, obrazci in vloge so na voljo v vložišču pri Oddelku za ravnanje z nepremičninami in na internetnih straneh občine: ljubljanasi.si/mestna-obcina/vloge-in-obrazci.

NA POT Z MESTNIM AVTOBUSOM ODSLEJ TUDI S PLAČILNO KARTICO

Potniki na mestnih in medkrajevnih linijah Ljubljanskega potniškega prometa lahko potovanja z avtobusi zdaj plačujete tudi s plačilnimi karticami Visa in Mastercard, mobilno denarnico ali drugo mobilno napravo.

Tehnološka rešitev, s katero se je različnim načinom plačevanja potovanj pridružilo še kartično plačevanje, je dobrodošla novost, ki predvsem občasnim uporabnikom, dnevnim obiskovalcem in turistom olajšuje potovanja z avtobusi.

In kako lahko s plačilno kartico plačate prevoz? Za potovanje znotraj ene cone pristonite plačilno kartico k validatorju. Za potovanje med skupino postajališč v dveh ali več conah morate pred uporabo plačilne kartice na validatorju izbrati ustrezno cono. Če želite plačati voznino za več oseb, morate pred uporabo plačilne kartice vozniku sporočiti število oseb, za katere plačujete.

S plačilno kartico lahko poravnate voznino zgolj za vožnjo z vozilom, na katerega ste vstopili. Plačilo s plačilno kartico ne omogoča prestopanja med različnimi avtobusi brez vnovičnega plačila voznine.

V nasprotju z Urbano na mobilnem telefonu je treba pri vsaki validaciji kartico, s katero želite opraviti validacijo, samostojno priloniti k validatorju. Le tako bo terminal zaznal tisto kartico, s katero želite opraviti validacijo.

DAN BREZPLAČNE ODVETNIŠKE PRAVNE POMOČI

Slovenski odvetnice in odvetniki že 13. leto organizirajo dan odvetniške pravne pomoči pro bono.

V torek, 19. decembra 2023, bodo ponujali brezplačno pravno svetovanje v odvetniških pisarnah, prek telekomunikacijskih in videokonferenčnih povezav, v Ljubljani pa tudi v prostorih Mestne hiše med 13. in 17. uro.

Dan odvetniške pravne pomoči pro bono je namenjen predvsem tistim, ki si zaradi svojega težkega finančnega položaja ne morejo poiskati pravne pomoči. Tudi v letošnji akciji bodo slovenski odvetniki državljanom dali splošne informacije v zvezi z njihovimi pravnimi vprašanji in jim predstavili pravne možnosti za njihovo rešitev.

Čisto za vse

Ljubljano prenavljamo, da bo še bolj prijazna in prijetna za svoje prebivalce in obiskovalce. Prenova mesta ni le estetski projekt, ampak pomeni iskanje premišljenih rešitev za izzive, s katerimi se soočamo. Eden izmed projektov, trenutno največji kohezijski projekt v državi s področja varovanja okolja, ki bo kmalu končan, je projekt Odvajanje in čiščenje odpadne vode na območju vodonosnika Ljubljanskega polja, poimenovan Čisto zate. Ta bo pomemben korak naprej do še čistejšega okolja, s katerim izkazujemo skrb za pitno vodo ter kakovost življenja v Ljubljani in širše. Čista pitna voda bo tako še bolj zaščitena.

Sestavljen je iz treh delov

DEL 1

Nadgradnja sistema odvajanja komunalne odpadne vode v občinah Medvode in Vodice ter izgradnja povezovalnega kanala C0 v Mestni občini Ljubljana

DEL 2

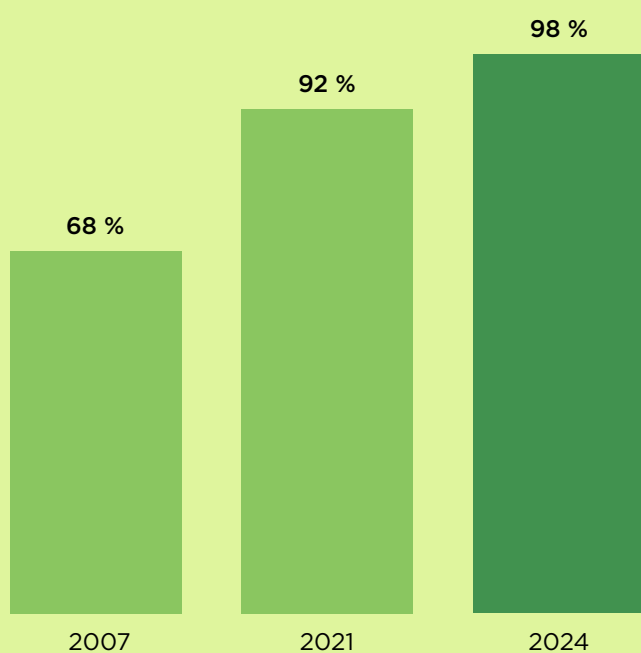
Izgradnja III. faze Centralne čistilne naprave Ljubljana, s čimer je zmogljivost povečana za eno tretjino, na 555.000 PE.

DEL 3

Dograditev javne kanalizacije v aglomeracijah nad 2.000 PE v MOL

Ukinjenih bo **4500 greznic** v MOL in še **1900 greznic** v občinah Medvode in Vodice. V Ljubljani je bilo doslej ukinjenih že 20.000 greznic.

Priključenost na javno kanalizacijo na območju MOL

Projekt Čisto zate je sofinanciran iz sredstev evropske kohezijske politike za programsko obdobje 2014–2020. Dobrih 135 milijonov evrov vreden projekt sofinancirajo Evropska unija iz Kohezijskega sklada (skoraj 69 milijonov evrov), Republika Slovenija iz proračuna (12 milijonov evrov), preostanek sredstev pa zagotavljajo navedene občine.

Dovolilnice za parkiranje za leto 2024, tudi v Kosezah

V Glavni pisarni MOL že izdajajo dovolilnice za parkiranje stanovalcev za leto 2024. Svoj termin za izdajo dovolilnice lahko tudi tokrat rezervirate na spletu.

V Mestni občini Ljubljana stanovalcem ponujamo cenovno ugodno pridobitev parkirne dovolilnice. Ta omogoča časovno neomejeno parkiranje na javnih površinah, ki so določene za to, vendar pa dovolilnica ne zagotavlja prostega parkirnega mesta. V CONI 1 so do dovolilnic za parkiranje upravičeni samo stanovalci s stalnim bivališčem za lastna vozila na območju cone, v CONAH 2 in 3 pa tudi stanovalci z začasnim prebivališčem za svoja lastna vozila na območju omenjenih dveh con.

Dovolilnico lahko pridobite v Glavni pisarni MOL na Mačkovi ulici 1 do 29. februarja 2024 vsak delavnik med 7. in 17. uro, od 6. januarja tudi ob sobotah med 9. in 14. uro.

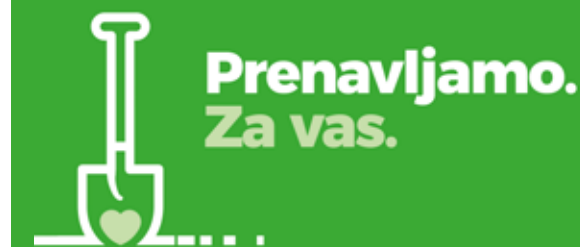
Svetujemo vam, da se izognete čakanju in rezervirate svoj termin za izdajo dovolilnice. Registrirajte se na portalu narocanje.lpt.si/lpt in izberite prost termin. Potrditev termina boste prejeli kot SMS-sporočilo na mobilnik in na e-naslov. Dan pred rezerviranim terminom boste prejeli še SMS-opomnik. Naročene stranke bodo imele prednost pred nenaročenimi.

Plačilo je možno izključno s plačilnimi karticami BA, Maestro, Karanta, Visa in Mastercard.

Izdajamo tudi dovolilnice za dostavo na območju stanovanjske soseske Koseze. Uporabniki lahko pridobite letno, mesečno, tedensko ali dnevno dovolilnico za dostavo.

Dostava na območju navedene soseske je dovoljena v dostavnem času, to je od 6. do 8. ure, izjemoma, zaradi posebej utemeljenih razlogov, se lahko pridobi dovolilnica za dostavo zunaj dostavnega časa. Za dostop na to območje in izstop z njega je treba imeti dovolilnico, s katero se prek sistema potopnih stebričkov omogočata avtomatski nadzor nad vozili in njihova evidenca.

Te dovolilnice lahko pridobite le na podlagi prošnje. Vse informacije v zvezi z dovolilnicami (način oddaje vlog, cena) ter spletni obrazec za dnevno (enkratno) dovolilnico so objavljeni na spletni strani ljubljanasi.si/moja-ljubljana/promet-in-mobilnost/koseze-dostava-na-obmocju-sosesk, dodatne informacije pa dobite na Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet MOL, in sicer po telefonu na 01/306 17 00 ali po e-pošti na naslovu ogdp@ljubljanasi.si.

PO NOVEM LETU BO DUNAJSKA CESTA ZAPRTA ZA VES PROMET

V okviru urejanja Potniškega centra Ljubljana in okoliške infrastrukture se bodo v začetku prihodnjega leta začela obsežnejša dela na območju železniškega nadvoza nad Dunajsko cesto, ki bodo vplivala na potek prometa v okolici. Dunajska cesta bo od 4. do 7. januarja zaprta za ves promet, nato pa bodo postavljene delne zapore cestišča.

Zaradi del v okviru nadgradnje omrežja na območju železniške postaje Ljubljana, in sicer najprej na nadvozu nad Dunajsko cesto, bo ta cesta prihodnje leto večkrat zaprta, bodisi delno bodisi popolnoma, zaradi česar pričakujemo prometne zastoje na širšem območju. Udeležence v prometu, uporabnike območja in tamkajšnje prebivalce prosimo za potrpežljivost in razumevanje, saj bosta po končanem projektu Ljubljana in z njo tudi Slovenija dobila kakovosten, sodoben potniški center, ki bo bistveno izboljšal tudi kakovost javnega potniškega prometa, omogočil hitro prestopanje med različnimi prevoznimi sredstvi in povečal dostopnost prestolnice.

V začetku prihodnjega leta je predvidenih več zapor Dunajske ceste:

- **4.–7. januar 2024: popolna zapora za ves promet, vključno s pešci in kolesarji**
Priporočen obvoz bo označen tako, da bodo vozniki z Dunajske ceste vodeni po Samovi, Drenikovi, Celovski in Tivolski cesti (in v obratni smeri). Za pešce in kolesarje bo priporočen obvoz potekal po Vilharjevi cesti, skozi podhod pod železniškimi tiri in po Trgu OF (in v nasprotno smer). Mestni avtobusi LPP, ki peljejo po Dunajski cesti, bodo vozili po spremenjeni trasi: linije s končnim postajališčem na Železni cesti bodo skrajšane do Kolodvora (3G, 6B, 11B, 12 in 12D), druge linije bodo vozile po trasi Trg OF, Masarykova, Šmartinska, Vilharjeva, Dunajska in obratno (6, 7, 7L, 8, 11, 13, 14, 19B, 19I, 20 in 20Z).
- **8. januar–21. februar 2024: odprta bosta dva vozna pasova v obe smeri (proti centru in proti obvoznici)**
Pešci in kolesarji bodo na vozišču (zahodna stran), za dodatno varnost pešcev in kolesarjev bo poskrbljeno s panelno ograjo. Avtobusi LPP bodo vozili po običajnih trasah.

O nadaljnjih zaporah vas bomo redno in pravočasno obveščali v tej reviji in na spletni strani ljubljanasi.si/aktualno.

Urban je dobil družbo

KAJA BENKO

Ne, ne vidite dvojno. V Ljubljano je pripeljal še en električni vlakec Urban, s katerim se lahko odpravite na ogled vseh glavnih mestnih znamenitosti. Naenkrat lahko sprejme 52 potnikov, prilagojen je osebam z oviranostmi, v zadnjem delu je prostor tudi za otroške vozičke, za večje udobje pa je notranjost ogrevana. Vlakca boste odslej še lažje ujeli, saj bosta na postajališča pripeljala vsakih 45 minut. Zapeljete se lahko le po delu poti ali pa si privoščite cel krog. Ves čas vožnje vas bo spremljal zvočni vodnik in prepričani smo, da boste o Ljubljani izvedeli kaj novega. V prazničnem času Urban vozi od 9.30 do večera, zato se mu le pustite zapeljati!

Ulica po meri otrok

NINA KREUZER

V urbanističnem studiu Prostorož so pred prenovno Mislejeve ulice v Savskem naselju starše in vzgojiteljice vprašali, česa bi si po njihovem mnenju otroci iz bližnjega vrtca Mladi rod najbolj želeli. Odgovorili so, da bi radi več zelenja, otroško igrišče, več klopi in večjo varnost. Pa so jim izpolnili želje. Dostop do vrtčevskega vhoda so avtomobilom zaprli, na 115 kvadratnih metrih nekdanjih prometnih površin zasadili 475 rastlin, namesto igral pa tja postavili manjšo skalo, ki se z malce domišljije lahko spremeni v marsikaj. »Ulice so odlični javni prostori, če niso podrejene samo avtomobilom, ampak predvsem pešcem,« je o prenovi povedala Maša Cvetko iz Prostoroža.

Z vrta v kopalnico

NINA KOŽAR

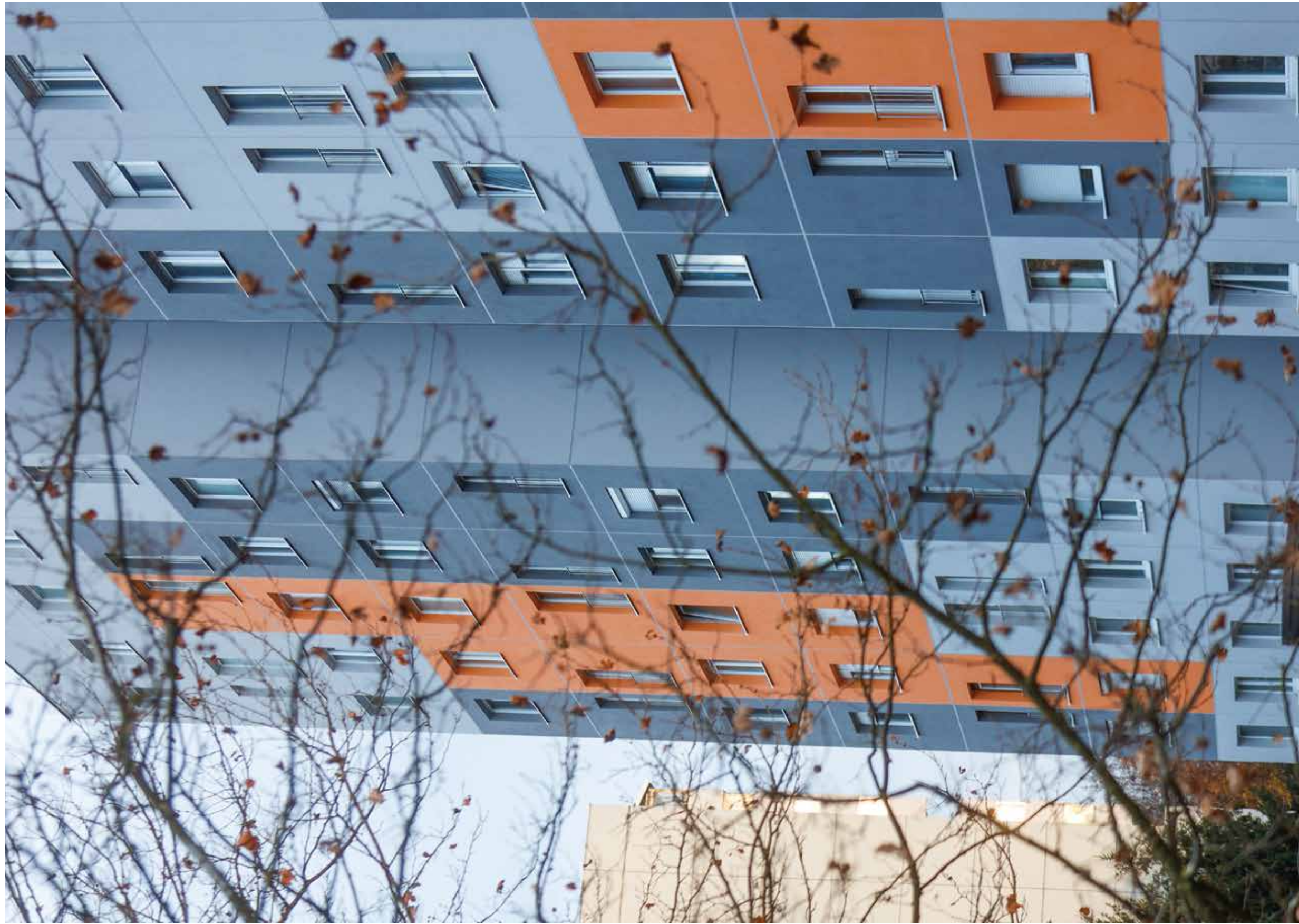
Nekateri dan začenjajo z budnico nabritega žajblja ali osvežilnega rožmarina, drugi ga zaključijo s pomirjujočim vonjem ribeza in sivke ali z zapeljivo vrtnico, ki obeta kaj več kot le zimski spanec. Na vrtu družine Regovec na obrobju mesta za vsakega raste rožica. »Oče Florijan je bil kemik, po upokojitvi se je posvetil zeliščem. Iz njih je začel izdelovati mila, midve z mamo pa to nadaljujemo,« nam je med zlaganjem dišečih zavojčkov z napisom Kupala povedala Nataša. Mila, med katerimi je tudi praznično iz medu, cvetnega prahu, propolisa in limone, so lepo darilo. Naročite jih lahko na spletni strani kupala.si, kjer je tudi seznam prodajaln, v katerih jih lahko povonjate v živo.

Prostor za okoljske ideje in inovacije

NINA KOŽAR

S sodelovanjem v Misiji 100 podnebno nevtralnih in pametnih evropskih mest do leta 2030 si je MOL zastavila zelo visoke cilje. Uspešno jih uresničuje s projekti, ki zmanjšujejo naše vplive na okolje in izboljšujejo kakovost življenja. Vse te aktivnosti so predstavljene v novi Informacijski točki Ljubljane na poti do ogljične nevtralnosti na Pogačarjevem trgu 2. Vsak četrtek med 16.30 in 19.30 so vam tam na voljo energetske svetovalce iz svetovalnice ENSVET za brezplačno neodvisno energetske svetovanje. Vsak torek med 16. in 18. uro pa lahko posvojite eno od lončnic iz Zavetišča za zavržene rastline.

Novi naj blok

ŠPELA ZAKOTNIK

Naj blok je energetsko učinkovit ter urejen na zunan in znotraj. Ima učinkovit ogrevalni sistem, obnovljeno fasado in je toplotno izoliran. Hodniki so čisti, stene prepleškane, poštni nabiralniki, domofoni in zvonci so enotni. Kar nekaj naj blokov je v Ljubljani, najnovejši in sedmi po vrsti, prepoznan s tem nazivom, pa je na Kunaverjevi ulici 7 in 9.

Zmagovalna stavba na Kunaverjevi je bila zgrajena leta 1975, v zadnjih dveh letih pa celovito obnovljena – izvedene so bile toplotna izolacija pročelja in strehe, menjava večine oken, obnova fasade in ogrevalnega sistema. »Naredili smo uravnoteženje sistema ogrevanja s prednastavljenimi termostatskimi ventili. Tako so zdaj vsa stanovanja enakomerno ogrevana. Z obnovo je bil rešen tudi problem zamažanja,« razlaga Mojca Lindič, operativna upravnica bloka iz podjetja Naša soseska.

Ukrepi pripomorejo k večji energetski učinkovitosti objekta in prihranku stanovalcev pri stroških za ogrevanje, posledično pa je izboljšana tudi kakovost bivanja.

»Na Kunaverjevi imamo do zgradbe urejeno intervencijsko pot in dostop za invalide. V notranjosti so dvigala. Skupni prostori so prepleškani, na hodnikih so nameščene energetske učinkovite senzorске luči. Poštni nabiralniki, domofoni in zvonci so enotni in usklajeni, urejena pa je tudi oglasna deska, na kateri so etražni lastniki redno obveščeni o vsem dogajanju na objektu. Imamo kontrolo dostopa v blok z elektronskim ključem oziroma čitalnikom na vhodnih vratih,« opisuje upravnica. Urejeni so še notranja in zunanja kolesarnica ter skupno zbirno mesto za odpadke. Mojca Lindič je sicer na objektu enkrat na teden, vsakodnevno je poskrbljeno za čiščenje prostorov,

prav tako je vsak dan v zgradbi tudi hišnik. »Bistveno pa je seveda sodelovanje z etražnimi lastniki. V tem objektu odlično deluje nadzorni odbor, ki je povezovalna nit med etražnimi lastniki in nami kot upravnikom,« razlaga. »Nagrada naj blok je odsev našega skupnega trdega dela, prepletenga z medsebojnim zaupanjem, ki je pogoj za dobro sodelovanje.«

Poleg plakete in zastave naj bloka so stanovalci na Kunaverjevi prejeli 20 sadik vrtnic Ljubljana in ugodnejšo ponudbo elektrike za skupne prostore Energetike Ljubljana za obdobje enega leta. Na pobudo Ljubljana dr. Marka Mihajlovića je podelitev nagrade prvič stekla leta 2016. V Ljubljani imamo tako že sedem naj blokov, in sicer na Topniški cesti 45, Smoletovi ulici 12, 12a in 12b, Bilečanski ulici 2 in 5, Beethovnovi ulici 9, Pokopališki ulici 1, Rašiški ulici 1 ter Kebetovi ulici 7 in 9.

Odšteevamo do novega leta

Po mestnem središču je razporejenih deset prazničnih smrek. Največja stoji na Prešernovem trgu. Visoka je 20 metrov, težka je štiri tone in pol, okrašena pa je s približno desetimi kilometri luči. Dolga leta je rasla pred hišo na Trpinčevi ulici 39, ko pa so strokovni pregledi pokazali, da je čas za njen posek, so se v podjetju MXT odločili, da jo podarijo mestu in tako pripomorejo k praznični okrasitvi Ljubljane.

Ljubljana je decembra odeta v prekrasno praznično podobo, mestno središče je polno življenja in dogajanja. Meščanke in meščani ter številni obiskovalci z vseh koncev sveta uživajo v prazničnem vzdušju, v pripravo katerega so bile vključene različne generacije. V našem mestu namreč tudi v tem času MOL in Turizem Ljubljana posebej poudarjata medgeneracijsko sodelovanje in vključenost, na katerih gradimo našo pot v prihodnost.

KAJA BENKO

Oni smo mi

Letošnja novoletna okrasitev nosi naslov Oni smo mi in nas poziva k medsebojnemu spoštovanju. Podrobneje jo na straneh 22 in 23 predstavlja avtor koncepta Urban Modic, zato dodajmo le, da je mestno središče okrašeno z več kot 50 kilometri prazničnih lučk in 850 do 900 svetlobnimi telesi. Praznična podoba mesta vsak dan privabi številne obiskovalce, ki se sprehajajo med stojnicami, kjer lahko izberejo zanimiva darilca ali se družijo ob dobri jedi in pijači. Bolj ko se bo bližal zadnji dan v letu, bolj se bo stopnjevalo tudi praznično vzdušje, za katerega bo poskrbel tudi raznolik glasbeni program na odrih na petih mestnih trgih. Osrednji bo postavljen na Kongresnem trgu, drugi pa na Mestnem, Novem in Pogačarjevem trgu ter na Trgu francoske revolucije, tako da bo prav vsak lahko izbral zabavo po svojem okusu. Celoten praznični program in vse nastopajoče si lahko ogledate na spletnem mestu visitljubljana.com.

Tehnološki dedek Mraz: Izgubljeni v čarobnem gozdu

Da tudi dedek Mraz spremlja razvoj tehnologije, se lahko prepričate v Tehnološkem parku Ljubljana, kjer so v goste znova povabili tehnološkega dedka Mraza. Ta bo otroke skozi spletno pustolovščino navdušil za različne poklice, skrite za kratico STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics – znanost, tehnologija, inženirstvo in matematika), in tehnološke novosti. V njihove domove bo vstopil skozi računalnik, pri tem mu bodo pomagali pomočniki iz Vzorčnega mesta v Velenju. Za obisk tehnološkega dedka Mraza si rezervirajte svoj prostor na platformi ZOOM v sredo, 20. decembra 2023, ob 19.30. Več informacij je na spletni strani bit.ly/tehnoloski-dedek-mraz-2023.

Poleg velikih smrek praznično podobo dopolnjuje tudi 89 zelenih dreves, ki jih bomo po praznikih vrnili nazaj v naravo.

Dedek Mraz prihaja tudi v Črnuče

Dedek Mraz se ne bo popeljal samo po mestnem središču, ampak bo zavil tudi v Črnuče, kjer bo v četrtek, 28. decembra, ob 17. uri sedel v svojo kočijo in naredil krog po Cesti Ceneta Štuparja in Dunajski cesti. Pred gasilskim domom se bo ustavil, pozdravil otroke ter delil sadje in bombone.

NAJLEPŠI JE OKRASEK, NAREJEN DOMA

Krašenje drevesc je prav posebno doživetje, še posebej, če okraske izdelamo sami. Če ti pridejo izpod rok naših najmlajših ali starejših, pa so sploh neprecenljivi. Zato so na Turizmu Ljubljana tudi letos k izdelovanju okrasov iz odpadne embalaže povabili otroke iz ljubljanskih šol ter članice dnevnih centrov aktivnosti za starejše. Z veliko veselja, domišljije in kreativnosti so izdelali lepe okraske ter jih nato obesili na zelena drevesa, postavljena po celotnem mestnem središču. Zelena drevesa so tako polepšali učenci in učenke 18 ljubljanskih osnovnih šol, med njimi tudi OŠ Karla Destovnika – Kajuha, ki so kljub malce slabšemu vremenu uživali v okraševanju drevesca na Prešernovem trgu. Zelena drevesa lahko še vedno okrasite tudi vi! Prinesite okraske, ki jih ne potrebujete več ali ste jih izdelali sami, in dodajte svoj kamenček v praznični mozaik Ljubljane.

Kako bi radi bivali

V osnovnih šolah so se lotili izdelovanja lampijonov, ki zdaj visijo v parku Zvezda. Letošnja tema Kako bi radi bivali je otroke nagovorila k razmišljanju o tem, kakšen bi bil idealen način bivanja za njih. Park so polepšali z 48 lampijoni, učenci pa so pri ustvarjanju zelo uživali.

»Med izdelovanjem lampijona sem se počutila zelo dobro, saj sem bila v dobri družbi in ustvarjala nove zanimive izdelke. Zanimivo je bilo, saj smo na velik bel lampijon lepili srebrne in zlate nalepke, ki so ga še polepšale. Okrasile smo ga tudi s svežim bršljanom, ki se je dobro vklopil v lampijon.« **Valentina, OŠ Dragomelj**

»Vsako leto si s starši ogledamo vse lampijone v parku Zvezda. Zelo navdušena sva, ko zagledava našega, ki je z lučkami še lepši. Srečna in ponosna sva, da lahko našo razredno umetniško občudujejo tudi drugi obiskovalci zimske Ljubljane.« **Brin in Daud, OŠ Livada**

»Veliko nam pomeni, da je naša šola del skupnosti, ki poskrbi za krasitev Ljubljane. Ponosna sva, da bodo lahko tudi drugi videli izdelek, ki sva ga pomagala oblikovati. Z veseljem bova peljala družino na sprehod po parku Zvezda in se pohvalila z našim lampijonom.« **Nina in Tadej, OŠ Milana Šuštaršiča**

»Veliko mi pomeni, ker bodo vsi videli, kaj in kako ustvarjamo v naši šoli. Vsem bomo pokazali, kako lepe okraske smo naredili, pa še zabavali se bomo pri okraševanju smrečice. Vsi učenci si bodo šli z družinami ogledat naše delo.« **Marcel in Niki, OŠ Vide Pregarc**

V VSAKEM OKRASKU SE ZRCALI USTVARJALNOST

Članice dnevnih centrov aktivnosti so se z veseljem lotile izdelovanja okrasov za zelena drevesa. Na ustvarjalnih uricah so okrasile odpadne žarnice, zamaške in storže, ki so jih nabrale v okolici. Z ljubeznijo so izdelale okraske, ki v sebi nosijo zgodbo o skupnem trudu in sodelovanju. »Starejši so dobro ozaveščeni o pomenu recikliranja, kar opazimo tako pri ustvarjalnih delavnicah kot v vsakdanjem življenju. Veliko več kot draga darila in potrošništvo jim pomenijo sodelovanje, druženje in male pozornosti,« so povedale strokovne sodelavke dnevnih centrov aktivnosti in dodale, da se je pri izdelovanju okrasov še posebej pokazalo, kako lepe stvari lahko naredimo, ko združimo prijetno s koristnim.

»Zelo sem uživala pri ustvarjanju okrasov. Odpadnim materialom smo dali novo življenje in ustvarili nekaj lepega za praznike.« **Stanka Martinc**

»Vesela sem, da smo lahko pomagale pri ustvarjanju prazničnega vzdušja v Ljubljani.« **Majda De Cecco**

»Vesela sem bila, ko smo reciklirali, da bomo tudi mestu pokazali, kaj se da narediti.« **Cvetka Lakner**

»Rade pridemo na ustvarjalne delavnice, da se poveselimo in pogovarjamo. V času novoletnih okraševanj rade naredimo tudi kakšne izdelke iz recikliranega materiala. Z veseljem smo naredile snežake iz zamaškov in zraven porabile še staro blago. Pripravljamo pa se tudi na okrasitev dnevnega centra, kjer bomo porabili star papir, staro blago in ostanke volne.« **Aca Justin**

KO PLASTENKA POSTANE OKRASEK

Otroci so poskrbeli tudi za okrasitev smreke v Osrednjem atriju Mestne hiše. Letos so to nalogo zaupali učenkam in učencem prvih štirih razredov OŠ Koseze. Dela so se lotili v popoldanskem bivanju, okraske so izdelovali iz odpadnih plastenk, ki so se pod njihovimi spretnimi prsti in ob pomoči učiteljic spremenile v snežake, kroglice, kapice in druge zanimive oblike. Izdelovanju so posvetili približno 14 dni, v tem času so naredili okoli 200 okrasov. Otroci so uživali v ustvarjanju, komaj pa so čakali tudi dan, ko so jih skupaj z učiteljicami v Mestni hiši namestili na smreko. Učiteljice podaljšane bivanja so povedale, da so vsi skupaj zelo veseli, da lahko prispevajo k praznični podobi Ljubljane, otroci pa so obljubili, da bodo na ogled »svoje« smreke pripeljali tudi starše.

Aja, pa še to: zbiranje take količine odpadnih plastenk je bil kar velik zalogaj, ki ga je na hitro rešila ena od mamic. V šolo je prinesla cel kup plastenk, ki so, spravljene v kleti, čakale na primeren trenutek za reciklažo. In kako lepo preobrazbo so doživele!

Najlepši pogled na okrašeno Ljubljano

Praznične lučke se najlepše vidijo z vrha Grajskega griča, kjer je v praznične barve odet tudi Ljubljanski grad. Poleg večje smreke so tudi tam okrasili zelena drevesa, odprli praznični sejem ter pripravili številne dogodke, na katere vas še posebej vabi grajska podgana Fridrik. Celoten program in dogajanje na Ljubljanskem gradu si oglejte na ljubljangrad.si.

Čarobni otroški svet

Prazniki so še posebej čarobni za otroke, zato v Ljubljani zanje pripravljamo številna doživetja. O sprevidih Miklavža in dedka Mraza sta na sosednjih straneh revije več povedala že oba dobra moža, zato samo spomnimo, da je Miklavž svoje delo že opravil, dedek Mraz pa se bo iz Križevniške ulice na pot skozi Ljubljano odpravil vsako popoldne od 26. do 30. decembra.

V paviljonu v parku Zvezda je zrasel Čarobni gozd, v katerem se bodo do 23. decembra zvrstile številne delavnice in predstave. Znanstvene, slikarske, glasbene in likovne delavnice potekajo vsak dan od 17. do 19. ure, ob petkih, sobotah in nedeljah pa vabljeni tudi na različne predstave. Male in velike otroke vabimo tudi na dva spreveda Ledene kraljice (17. in 23. decembra med 17. uro in 18.30). Ledeni artisti vas bodo z žonglerskimi, čarovniškimi in akrobatskimi točkami zagotovo navdušili. In še to, v Ljubljani prvi v novo leto vstopijo prav otroci, njihovo silvestrovanje se začne že ob 16. uri, ko si bodo lahko skupaj s pravljničnimi junaki ogledali glasbene nastope otrok ter se razveselili prihoda dedka Mraza.

Več informacij o decembrskih prireditvah, namenjenih otrokom, najdete na spletnem mestu visitljubljana.com.

L J U B L J A N A Č A N A

Vsak od nas ima svojega dobrega moža, Ljubljana pa ima kar dva. V čevlje Miklavža in dedka Mraza že vrsto let stopita izvrstna umetnika Tožaz Gubenšek in Robert Waltl, ki velike in male otroke skozi vse leto vabita na predstave v Lutkovno gledališče Ljubljana in Mini teater. V Mini teatru v Križevniški ulici 1 smo ju ujeli skupaj in vzela sta si čas za pogovor z nami.

KAJA BENKO

Miklavž in dedek Mraz, prihajata iz dveh različnih svetov, pa se kljub temu kdaj srečata?

Dedek Mraz: Seveda. Ko Miklavž opravi svoje dolžnosti, skrbi in radosti, se srečava in mi pove, kako je bilo, ali je mogoče na koga pozabil oziroma mu ga ni uspelo obdariti, da lahko jaz do novega leta to še popravim, kajne, Miklavž?

Miklavž: Tako je.

Dedek Mraz: Potem pa se včasih srečamo tudi z Božičkom in gremo po novem letu na počitnice. Seveda imava vsak svoje skrbi in obveznosti, ampak ja, se srečujeva, če se le da. Imava pa še eno posebnost. Oba imava zelo rada gledališče in otroke zmeraj rada povabiva vanj. Skupaj se zavzemava za to, da starši z otroki čim večkrat obiščejo kulturne prireditve, koncerte, razstave, gledališke predstave in da jim s tem odpirajo svet skozi vse leto.

Sta prijatelja?

Miklavž: Ja, seveda!

Dedek Mraz: Od vedno!

Se kdaj skregata?

(oba v en glas) Ja, tako kot vsi prijatelji!

Sta drug drugemu konkurenca?

(oba v en glas) To pa ne! Nikoli!

Se torej med seboj ne bojujeta za to, komu bodo pisali otroci?

Dedek Mraz: Absolutno ne!

Miklavž: Saj lahko pišejo obema! In to večkrat!

Si izmenjata njihova pisma?

Miklavž: Pisem si ne izmenjava, si pa poveva, kaj je notri pisalo. Včasih vključiva še Božička in se pogovorimo, kaj kdo počne, kakšen je bil čez leto. Jaz po navadi pridem bolj pozdravit, moja darila so majhna, samo toliko, da opomnim, da prihaja neko posebno lepo obdobje, potem pa pride še dedek Mraz.

Dedek Mraz: Tako je. In to je tisto, kar je fino, da se dopolnjujeva. Miklavž obdari, dedek Mraz ga dopolni, če še kaj manjka, pa prinese Božiček.

Dobita kdaj tudi kakšno pritožbo otrok, ki niso bili zadovoljni z darili?

Dedek Mraz: Ja, se zgodi, da otroci napišejo kakšno takšno pismo, ampak jim razloživa, da vseh daril enostavno ni mogoče dati in da smisel nas, ki obdarujemo otroke, niso samo darila, ampak to, da povemo kakšno lepo besedo, podarimo nasmeh, objem, da je to tisto, kar je najpomembnejše. Seveda, darilca so lepa, ampak vsega enostavno ni mogoče dati.

Miklavž: Otroci morajo spoznati kakšno življenjsko lekcijo o skromnosti, da je tudi majhno darilo lahko dragoceno. Na tem svetu je toliko otrok, ki ne dobijo daril, ki živijo v težkih razmerah, v vojni, lakoti, na katere moramo tudi pomisliti. Zato tudi pri nas otroci ne dobijo vsega.

»OTROCI LAHKO V PRAZNIČNEM ČASU SPOZNAJO TUDI ŽIVLJENJSKE LEKCIJE O SKROMNOSTI - DA JE TUDI MAJHNO DARILO LAHKO DRAGOCENO.«
MIKLAVŽ

Vidva že leta in leta obdarujeta otroke in opazujeta odraščanje številnih generacij. Ali se otroci kaj spreminjajo?

Dedek Mraz: Otrok je vedno otrok. Seveda so razmere drugačne. Svet je v zadnjih letih zelo drugačen, vedno manj sprejemljiv in zato je to najino poslanstvo še toliko močnejše. Da lahko s svojim prihodom in besedami opozoriva na to, kako pomembno je sprejemati različnost, drugačnost, in da nas ravno to bogati. Miklavž ima svoje stvari in jaz svoje, ta najina skupna prizadevanja pa tvorijo celoto in to je za otroke zelo pomembno. Res živijo v času, ki ni najbolj prijazen, in zato je treba najti najlepše stvari, povedati, da svet nikoli ni bil idealen, kljub temu pa je prečudovit, in da živimo – v Sloveniji še posebej – v raju na Zemlji. Kljub vsem težavam.

Čustvovanje otrok verjetno ostaja enako, vsi si želijo biti sprejeti, ljubljani, opaženi. Se to kaj spreminja skozi čas?

Miklavž: Ne, to se ne spreminja. Otroci so vedno zlati, z enakimi željami in upanji. Zelo lepo pa je videti starše, ki se v tem obdobju spomnijo na to, kakšni so bili kot otroci. Oba jih spomniva, da morajo razumeti, kakšni so otroci, se jim posvetiti, dati vso ljubezen, jih sprejeti, razumeti in da je to pravzaprav praznik vseh, ne samo otrok, ampak celotnih družin.

Miklavž, vi ste svoje poslanstvo za letos že opravili. Pred dnevi ste se skupaj s svojim sprevedom zapeljali po mestnem središču. Kako ste doživeli svoj dan?

Miklavž: Tudi letos je bilo prečudovito! Zelo lepo se je spustiti s prekrasnega Ljubljanskega gradu v staro mestno jedro, kjer me pričaka moj oblaček, s katerim vsako leto potujem po

Ljubljani. Spremljajo me angelčki, pa seveda tudi parklji, hudički, ki morajo pokazati, da so v življenju tako dobre kot slabe strani in da moramo vse sprejemati. Otroke razveselimo s piškoti, sladkarijami, mandarinami ..., potem pa sledi poslanica, ki jo vsako leto preberem pred cerkvijo na Tromostovju. Tudi letos sem jim zaželel ljubezen, srečo, razumevanje, mir in to, da naj se imajo radi.

Kakšni so bili otroci, ki so vas pričakali?

Miklavž: Prečudoviti! Neverjetno lepo je videti sijaj v njihovih očeh, njihovo pričakovanje, srečo, upanje, ki ga prinesejo s seboj, in moja naloga je, da jim vse to podaljšam skozi vse leto.

Že kar nekaj let nosite na svojih plečih. Vas spreved utruji?

Miklavž: Ravno nasprotno, ta spreved me poživji. Vsako leto ga komaj čakam. Da vidim otroke, njihove starše in da se spet srečamo. In že zdaj se veselim prihodnjega leta.

Dedek Mraz, vi pa še pridete na vrsto. Vaš bo ves zadnji teden v letu, ko boste pet dni zapored svojo pot začeli na Bregu.

Dedek Mraz: Ja, pravzaprav v Križevniški ulici, najlepši ulici v Ljubljani in širše. Moje delo se sicer začne takoj, ko se Miklavž poslovi, še pomahava si, spijsava čaj in potem prevzamem ta decembrski del. Spreved se začnejo takoj po božiču. Pet čarobnih dni. Vesel sem, da ni samo en dan, ko si zelo obremenjen, kajne Miklavž? *(Miklavž prikima.)* Konji so pripravljani, tudi moji zvesti junaki iz slovenskih pravljic, zgodovine in dediščine, ki me vsako leto pospremi skupaj s palčki iz veške godbe, bom pa zelo vesel, če bo takrat kaj snega. To pa je, kot vemo, odvisno tudi od babice Zime, od njenega razpoloženja in upam, da jo je Miklavž zelo navdušil in da bo radodarna in bo obsula Ljubljano s pravljničnim metežem. *(Hub, brez pritiska, prijatelj, se nasmehne Miklavž.)*

Kako pa vi doživite spreved skozi Ljubljano?

Dedek Mraz: Neverjetno je! Gre za kar dolgo pot od Križevniške, po Bregu, Čevljarskem mostu, Mestnem trgu, Tromostovju,

»VEČ POZORNOSTI BI MORALI POSVETITI MEDČLOVEŠKIM ODNOSOM. ZAVEDAJMO SE, DA STA ŽE STISK ROKE IN NASMEŠEK DARILO.«

DEDEK MRAZ

po Wolfovi vse do Novega trga, kjer po krajšem programu tudi pozdravim otroke. Čudovito je, ko vidim otroke, ne samo iz Ljubljane in Slovenije, ampak tudi iz okoliških dežel. Slišim ogromno žuborenja v tujih jezikih. Kulisa prečudovite srednjeveške Ljubljane z lučkami in glasbo, ki napolni ta čas, je res privlačna. In videti vsak večer pet, deset tisoč ljudi, ki te pričakajo s široko razprtimi očmi, se razveselijo enega samega objema, stiska roke, nasmeha in bombona, je tisto, kar pove, da otroci od nas, dobrih mož, resnično ne pričakujejo velikih daril, ampak da je človeška toplina, ki nam vsem skupaj manjka, tisto, kar naredi praznike lepše.

Torej tudi vas spreved ne utruji?

Dedek Mraz: Ne! Seveda je naporno vsak dan razdeliti par sto kilogramov bombonov, objeti vse ljudi, ne zanemariti nikogar ... Ampak ta energija, to, kar izžarevajo ne samo otroci, tudi njihovi starši, babice, dedki, vsi, ki pridejo, je tisto, zaradi česar lahko kar poletiš v nebo.

Kakšne so vajine želje za leto, ki prihaja?

Dedek Mraz: Kot sem že omenil, živimo v res turbulentnih časih. Že stisk roke in nasmeh je danes darilo. Zato v letu 2024 vsem želim več topline, nasmehov, prijaznih besed. Mogoče smo postali ljudje preveč slepi in ne vidimo, v kako čudovitem okolju živimo. Veliko več pozornosti bi morali nameniti medčloveškim odnosom. Temu, da nas različnost bogati, da sprejemamo drugačne. To je tisto, kar bo naše življenje naredilo lepše. Otroci s tem nimajo težav, odraslim pa bi dal kratek nasvet: naj iščejo manj slabega v stvarih in poskušajo živeti v reku, da je v vsaki slabi stvari tudi nekaj dobrega.

Miklavž: Jaz bi pa rad povedal vsem, otrokom in staršem, naj imajo v glavi samo eno misel: da niso nikoli sami. Tudi ko jim bo hudo, težko, ko se bodo počutili odrinjeni, naj imajo v mislih vsaj to, da sta nekje dedek Mraz in Miklavž, ki mislita nanje, ki verjameta vanje in upata, da bo njihovo življenje lepo in srečno.

SREČA IZ SRCA, NE IZ DENARNICE

Najlepši okraski na praznični smrečici so tisti, s katerimi sta svojo jelko krasila že dedek in babica. Najlepša darila pa nastanejo takrat, ko vanje vložimo nekaj domišljije, časa in pozornosti. Za lepo praznovanje ni treba kupovati stvari, ki bodo že po nekaj dneh pozabljene ležale na dnu omare. Dovolj je, da smo skupaj, da srečo delimo med čim več ljudi in da si iskreno zaželimo veliko lepega v novem letu. Svoje misli o praznovanju s srcem sta z nami delila Urban Modic, ki s prazničnim okraševanjem mesta nadaljuje tradicijo svojega očeta Zmaga Modica, in Jošt Derlink, vodja Knjižnice Reči, v kateri si lahko sposodite marsikaj, kar potrebujete za pripravo nepozabne praznične zabave.

URBAN MODIC
oblikovalec praznične okrasitve mesta

Oni smo mi

To je letošnja tema praznične okrasitve Ljubljane. Danes smo staroselci, že jutri morda begunci. Danes smo Zemljani, čez nekaj let bomo verjetno tudi Marsovci.

Ljubljana je s svojo novoletno podobo edinstvena. Vsako leto prikaže novo kompleksno zgodbo, ki jo tolmačimo skozi ulice in trge. Ponašarja abstraktne in stvarne dele veselja, življenja ter uma. Prikazuje lepoto narave, poziva k solidarnosti in spoštovanju.

Prijetna, a zahtevna naloga novoletne okrasitve Ljubljane je bila pred menoj tokrat petič. Prej je ta projekt vodil moj pokojni oče Zmago Modic. Začelo se je pred 24 leti, ko je v sklopu razstave Podobe praspomina nad Stritarjevo ulico izobesil šest galaksij. To je bil veliki pok veseljne Ljubljane.

Sam sem arhitekt in fotograf. Svetloba je zame že dolgo ključno ustvarjalno sredstvo in fascinacija. Je bistvena. Brez nje ni življenja, kot ga poznamo. Zdaj, ko so dnevi kratki in do nas prispe manj sončnih žarkov, je tukaj novoletna osvetlitev. Tople lučke v dolgih nočeh nas spomnijo, da bo svetloba premagala temo. To se simbolno zgodi na zimski solsticij, praznik narave, ki so ga poznali in praznovali že naši starodavni predniki. Verjeli so v zmago dobrega nad zlim, v preporod in nov začetek. Spodbudne misli za naš skupni naslednji krog okoli sonca.

Lepote se ne naveličamo. Dobra glasba, slika ali arhitektura nas nenehno navdušujejo. Najlepša skulptura pa je bržkone narava. Vzor bi nam lahko bile rastline. Tiste, ki obvladajo fotosintezo in hrane ne jemljejo drugim živim bitjem. Seveda so v naravi razmerja bolj zapletena. Tudi nekatere rastline so ugotovile, da je hrano bolj preprosto vzeti kot pridelati. Tak nagon imamo tudi živali. Jemo rastline in druga drugo. Misel, da bi svojo hrano pridelali iz sončne svetlobe in nežive snovi, je morda utopična, a lepa. Odlično bi bilo, če bi nam kaj takega zares uspelo vsaj za druge potrebe

sodobnega sveta, ki so se pojavile po industrijski revoluciji.

Življenje je polno odtenkov. Mar ne bi bilo lepo, če bi bila vsa bitja na Zemlji, kolikor je mogoče, nevsiljiva in solidarna drugo do drugega? Če pa že moramo jemati drug drugemu, si vzemimo le toliko, kolikor res potrebujemo. Ne potrebujemo veliko.

Milijone let smo bili nomadi. Stvarne lastnine smo imeli le toliko, kolikor smo je lahko brez težav nosili naokrog. Kopičenje lastnine se je pojavilo šele pred nekaj tisočletji, ko smo se ustalili. Materialno bogastvo je postalo statusni simbol in izraz moči. Sreča pa je drugače. V medsebojnih odnosih, spoštovanju in pomoči. V razmerju z naravo in v umnem napredku. Tudi ko smo postavljeni pred ultimatum množičnega obdarovanja in okraševanja, ki ga prinašajo prazniki, je dobro, da se spomnimo tega. Osebno in iskreno navadno prekaša veliko in drago.

NAŠA SVETLOBNA OKRASITEV MORDA DELUJE OBSEŽNO, A JE V SVOJEM BISTVU SKROMNA.

Naša novoletna svetlobna okrasitev sicer morda deluje obsežno, saj se kot veselje od svojih začetkov likovno in vsebinsko širi, a je v svojem bistvu ravno tako skromna. Pri izdelavi skulptur veliko recikliramo, uporabljamo odslužene dele cestnih svetilk in druge tehnike. Zastarele in poškodovane skulpture predelamo v nove. Uporabljamo preproste materiale, z manj se trudimo ustvariti veliko. En osebni avto lahko porabi bistveno več energije, kot je potrebujejo novoletne lučke cele Ljubljane.

Umna bitja potrebujemo umetno(st) in naravno(st). V Ljubljani najdemo dobro mero obojega. Ker narava pozimi počiva, je to primeren čas, da se še toliko bolj naučimo umetnosti. Dobrodošli v decembrski Ljubljani prešernih užitek in bistroumnih razmislekov.

JOŠT DERLINK
vodja Knjižnice Reči

Najlepše darilo je čas

Kmalu bo osem let, odkar sem začel delati v Knjižnici Reči, prvi neprofitni izposojevalnici predmetov v mestu. Delo v njej mi zagotovo prinaša številne prednosti, saj sem obdan z najrazličnejšimi predmeti. Tako mi hitreje pade na misel, kaj bi si lahko izposodil in si s tem izboljšal življenje oziroma olajšal opravke. Na potovanju po Uzbekistanu mi je pomagal nahrbtnik iz naše ponudbe, med pandemijo pa sem si za ogled filmov izposojal projektor. V istem obdobju, ko sem imel čisto preveč prostega časa, sem vzljubil strojček za testenine. Ni lepšega kot posvetiti svoj čas pripravi res dobrega kosila. Ampak tedni, ko sem si lahko sredi četrta vzel nekaj ur za izdelavo domačih raviolov, so mimo, zato si strojčka že približno eno leto nisem izposodil.

Z izposojami redno osebno preizkušam praktično plat souporabe. Namesto da bi bilo moje stanovanje vedno večja »rumplkamra« redko rabljenih predmetov, izposojeno odnesem nazaj v knjižnico, na domačih policah raje zbiram sobne rastline, v denarnici pa mi ostane več denarja za potovanja. Tudi obiskovalkam in obiskovalcem Knjižnice Reči želim približati koristi izposoje. Čeprav bi sebe označil za trdoglavega zagovornika trajnostnih navad, se zavedam, da se vse začne in konča pri praktičnosti. Če želimo spremeniti svoje potrošniške navade, mora biti alternativa čim bolj praktična in dostopna.

Decembra radi pozabimo na negativne okoljske učinke naših dejanj. Mize so obložene s (pre)velikimi količinami hrane, pri okraševanju stanovanja z okrasnimi lučmi velja pravilo »več je več«, naša ljubezen do bližnjih pa kot da se meri v količini daril. Pred kratkim sem odkril članek, ki povzema ugotovitve okoljskega inštituta iz Stockholma. V treh dneh božičnih praznovanj nastane 650 kilogramov izpustov

ogljikovega dioksida na prebivalca, od česar velik delež izhaja iz obdarovanj. Moj cilj ni vsem uničiti praznikov, temveč spodbuditi vas, da z majhnimi koraki pomagate okolju. Poskusite se ob obdarovanju držati nekaj trajnostnih načel.

Razmislite, kaj obdarovanec ali obdarovanka zares potrebuje. Verjetno ni hujšega, kot če darilo samo obleži neuporabljeno na polici. Lahko kupite nekaj iz druge roke ali si izmenjate? Sam najraje brskam po policah Centra ponovne uporabe na Povšetovi ulici 4 ali v Izmenjevalnici Rdečega križa Ljubljana na Tržaški cesti 132. Lahko kupimo kaj lepega, kar je narejeno iz starih ali zavrnjenih materialov? Ljubljanska scena tukaj ne razočara: od Anselminih oblačil in luči Jugošik do nahrbtnikov Smetumet. Kaj pa, če bi namesto darila kupili doživetje? Darilni boni so odlično darilo, s katerim lahko podprete lokalne ponudnike: karta za ogled filma v Kinodvoru, bon za kakšen tečaj ali pa članarina v Knjižnici Reči (he he). Lahko pa darilo naredite kar sami. Ne pričakujem, da bomo vsi ves mesec pletli kape, vrteli skodelice ali mizarili. Lahko izberete kaj bolj preprostega, kjer pa se vrnemo k praktičnosti Knjižnice Reči in meni ljubemu strojčku za testenine.

MOJ CILJ NI VSEM UNIČITI PRAZNIKOV, TEMVEČ VAS SPODBUDITI, DA Z MAJHNIMI KORAKI POMAGATE OKOLJU.

Lani sem se ta čas ukvarjal z večnim vprašanjem, kaj naj za božič kupim družinskim članom, ko sem v kotu Knjižnice Reči zagledal svoj najljubši strojček in v trenutku rešil dilemo. Vsak družinski član je dobil svoj paket domačih rezancev, zraven pa vrečko popra, sir pecorino in recept za omako s sirom in poprom »cacio e pepe«. Po odzivih sodeč, so bili z darilom kar zadovoljni, bonus pa so bili klepeti, ki so sledili, ko so si po mojih napotkih pripravili kosilo in mi to nemudoma sporočili. Če bi namesto testenin pripravljali suhe krljce, piškote ali pesto in pri tem potrebovali pomoč naših aparatov, se oglasite v Knjižnici REČI na Belokranjski ulici 6 ob ponedeljkih, sredah ali petkih.

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališč MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Marsikaj se da popraviti

Velikokrat se zdi, kot bi bile danes stvari narejene za to, da se pokvari. Kavbojke se hitro stanjšajo in strgajo, čevljem se odlepi podplat, telefoni ugasnejo ravno takrat, ko se nam izteče pogodbeno razmerje, športni rekviziti pa podležejo že malce močnejšim udarcem. Akcijski popusti, ugodne cene in črni petki nas mamijo, naj staro zavržemo in kupimo novo. V mestu pa imamo še vedno kar nekaj mojstrov, ki znajo z znanjem in iznajdljivostjo popraviti marsikaj, nad čimer smo že skoraj obupali. Dajte priložnost njim in svojim stvarim, ki še niso za odpad. S tem boste podprli lokalne obrtnike, hvaležno pa vam bo tudi okolje. S petimi naključno izbranimi smo se pogovarjali o njihovem delu.

ROBERT REBOLJ

DAVOR KONTIČ

Conti, servis in izdelava kitar
Ob železnici 14

»Večina mojega dela je sezonsko vzdrževanje kitar. Les je živa stvar, odziva se na vplive okolja in igranja, zato je dvakrat letno dobro poskrbeti za fine nastavitve inštrumenta. Najmanj večim včasih samo zamenjam strune, nekoliko zahtevnejši posegi pa so menjave prečk in kitarske elektronike ali pa kozmetične spremembe, ki kitaro naredijo na pogled bolj zanimivo. Kitaristu Tadeju Koširju, ki igra s Senidah, Muffi, Nino Pušlar in številnimi drugimi, sem ob rojstvu hčerke na vrat kitare pod prečke vgraviral njeno ime, da se pod njegovimi prsti zdaj blešči v biserni barvi. V svoji karieri sem sicer izdelal tudi 50 kitar po naročilu. S tem sem pravzaprav začel svoj kitarski posel.«

MIHA BENČINA

Tengo, trgovina za tenis in servis loparjev
Sternadova ulica 5

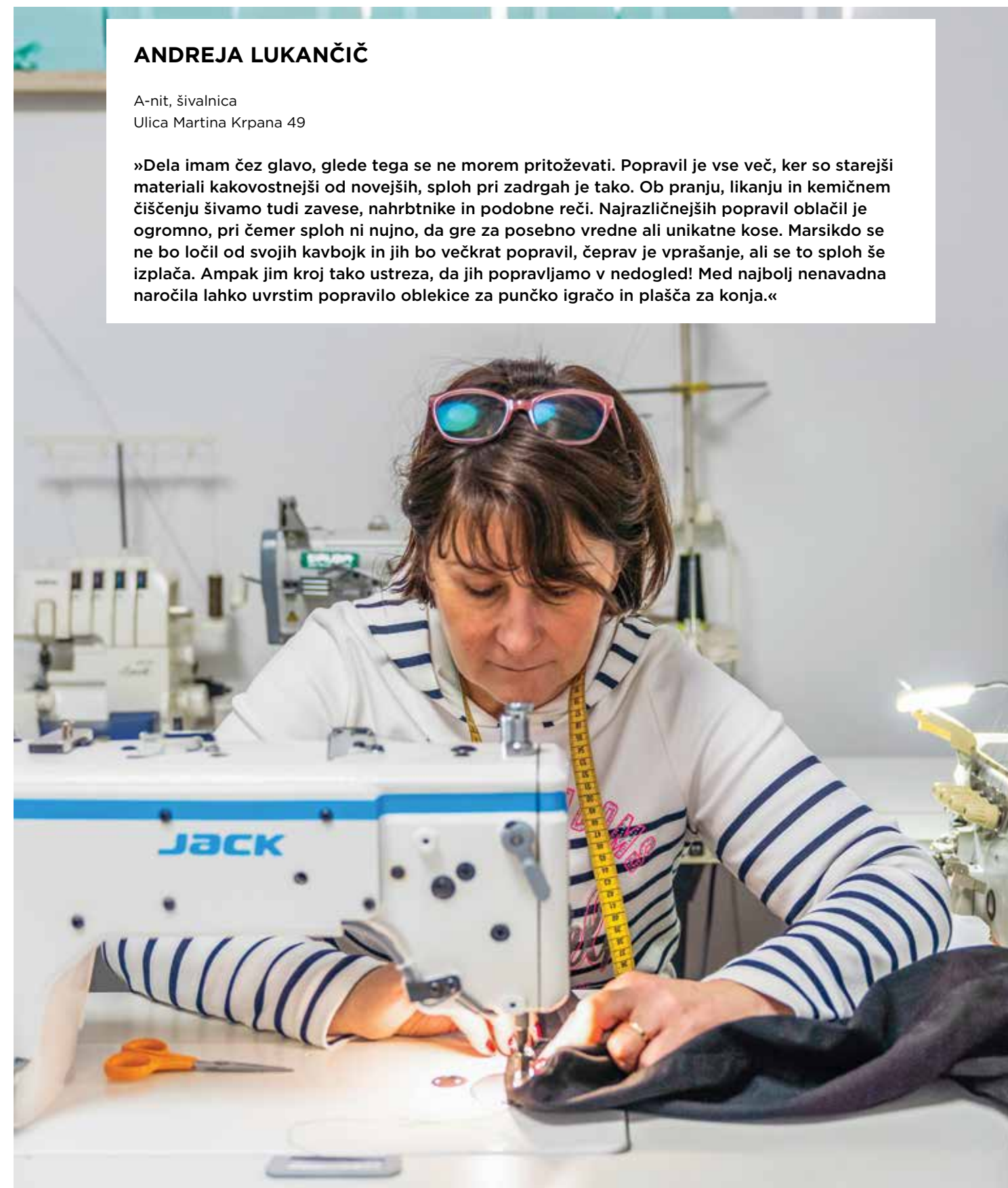
»Preden ljudje kupijo nov lopar, naj se s starim oglasijo pri nas. Morda je še vedno dober, samo malo ga je treba sfrizirati – staro struno zamenjati z novo ali pa obnoviti osnovni in prekrivni grip, saj oba sčasoma preperita. Ročaj lahko zmanjšamo ali povečamo, razmajanega pa ponovno utrdimo. Prelahke loparje obtežimo s svinčnimi trakovi, če so zlomljeni ali počeni, pa jim ni več pomoči. Če v kleti najdete star lopar, gre lahko za kakšen zelo iskan primerek, nekateri se na spletnih platformah prodajajo za velike denarce. Neka stranka, ki je kot otrok trenirala tenis, je prišla s starim loparjem in potožila, da ji žogica ne gre nikamor. Sploh ni vedela, da ima otroški lopar.«

ANDREJA LUKANČIČ

A-nit, šivalnica
Ulica Martina Krpana 49

»Dela imam čez glavo, glede tega se ne morem pritoževati. Popravlil je vse več, ker so starejši materiali kakovostnejši od novejših, sploh pri zadržkih je tako. Ob pranju, likanju in kemičnem čiščenju šivamo tudi zavese, nahrbtnike in podobne reči. Najrazličnejših popravil oblačil je ogromno, pri čemer sploh ni nujno, da gre za posebno vredne ali unikatne kose. Marsikdo se ne bo ločil od svojih kavbojk in jih bo večkrat popravil, čeprav je vprašanje, ali se to sploh še izplača. Ampak jim kroj tako ustreza, da jih popravljamo v nedogled! Med najbolj nenavadna naročila lahko uvrstim popravilo oblekice za punčko igračo in plašča za konja.«

JERNEJ VODEB

Šuštar, popravilo
obutve
Slovenska cesta 30

»Vse več ljudi se odloča za popravilo obutve. Presenečeni so, kaj vse lahko naredimo. Celo na kroksih strgan pašček ni razlog, da jih vržemo stran in kupimo nove. Na njihove podplate smo nameščali gumo, da ne drsijo po mokrem. Ženskim salonarjem lahko posodobimo obliko. Gume na podplatih menjamo kot avtomobilske gume. Nekemu gospodu bom prav zdaj naredil novo usnjeno denarnico po modelu stare, obrabljene, ki mu je bila zelo pri srcu. Obnavljamo tudi ženske torbice, popravljamo jim zadrge in paščke.«

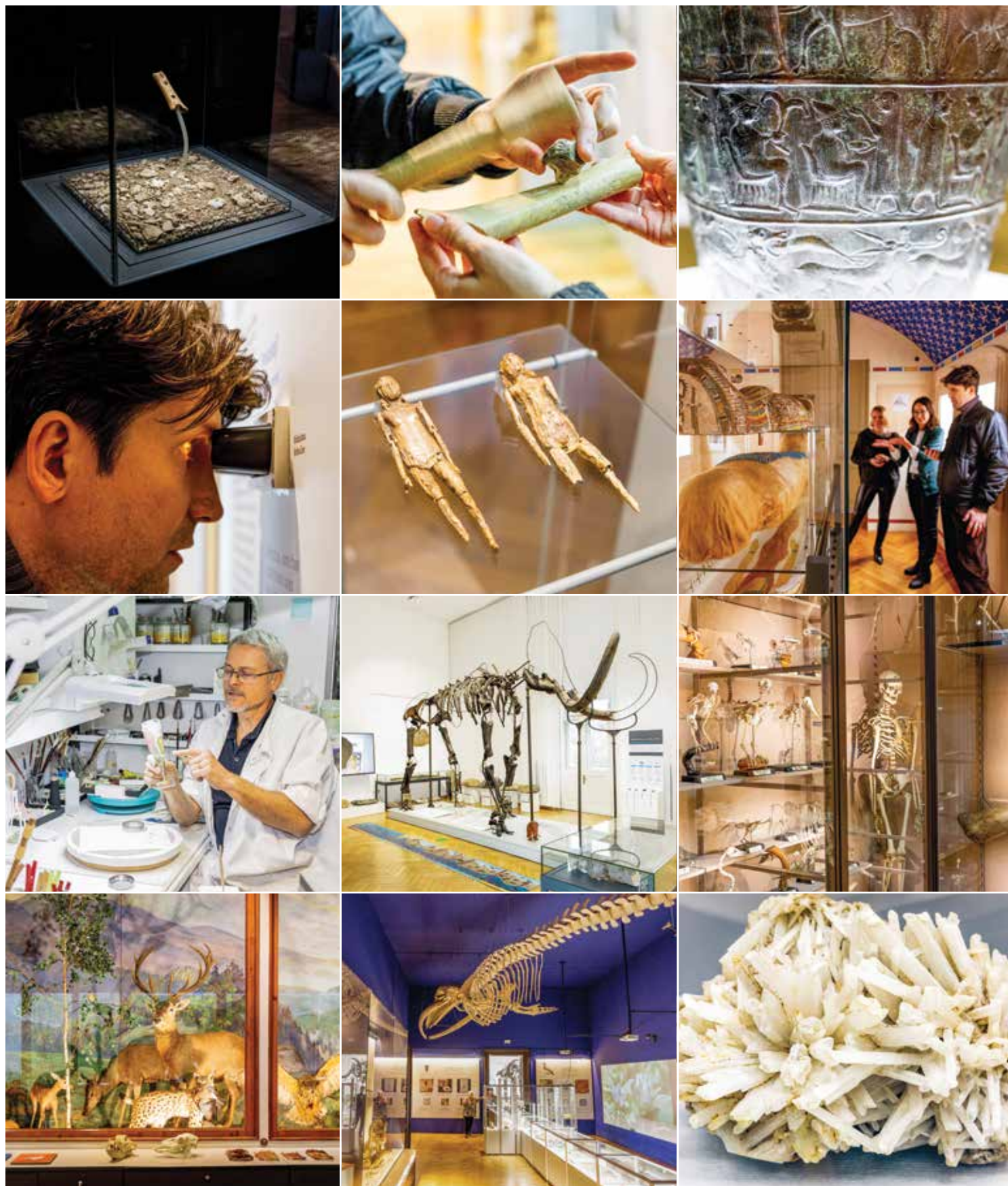

ČRT KOCJANČIČ

PE iDoktor, pogarancijski servis
Cesta v Mestni log 55

»Naš servis je specializiran za telefone, tablice in računalnike znamke Apple. V eni uri naredimo manjše popravke, kot so menjava baterij in počenih stekel, oprava pa imamo tudi z zahtevnejšimi popravili, kot so poškodbe zaradi vode ali reševanje podatkov. Veliko naših strank je navezanih na svoje naprave in nastavitve, zato nočejo kupovati novih. Ena naših strank je svoj telefon pokosila s kosilnico in kose naprave prinesla k nam, da bi rešili vsaj podatke, imeli pa smo tudi telefon, ki ga je pohodil konj. Spominjam se tudi primera, ko so morali zaradi telefona, pozabljenega na strehi avtomobila, zapreti avtocesto, saj je pristal na sredini ograje, ki loči vozne pasove.«

Spoznavanje narave in družbe

Mogočna stavba na Prešernovi ulici 20 je dom dveh muzejev. Narodni muzej Slovenije hrani ostanke človeške zgodovine, Prirodoslovni muzej Slovenije pa sledi razvoju živali, rastlin in planeta, na katerem smo doma. Na deževen dan smo se tja odpravili na sprehod.

TOMAŽ MIHELIČ

V predverju nas je Tinka Selič iz službe za komuniciranje predala pedagoškima mojstricama Petri Bolha in Renny Rovšnik. Po rdeči preprogi smo se do prvega nadstropja povzpeli po veličastnem stopnišču, na katerem se spogledljivo igrajo muze. Najprej smo se posvetili zakladom Narodnega muzeja Slovenije, ki pripovedujejo prastare zgodbe, da bi dobili jasne oblike sedanosti. Časovni stroj smo zavrteli 4000 let nazaj, ko so pri nas živeli koliščarji, v Egiptu pa so faraoni zidali piramide. Te vzporedne primerjave nam razjasnijo predstave o razvoju različnih kultur. Arheološke najdbe odkrijejo le del resnice, preostalo je prepuščeno domišljiji.

Na hodniku smo si ogledali odlično ohranjen drevak, leseno plovilo naših prednikov, ki nas je pripeljalo do prvega muzejskega bisera – piščali, najdene v kraški jami Divje babe, ki je najstarejše glasbilo na svetu. Gostiteljici sta iz vrečke presečenca izvlekli pripomočke, ki so nam pomagali dojeti, kako so neandertalci izdelali to svetovno znano pihalo. Najdba nam oriše človečnjake izpred 60 tisoč let, ki niso bili zgolj divji in živalski, ampak so znali abstraktno razmišljati in ustvariti nekaj tako lepega, kot je glasba.

Stalno razstavo v muzeju nenehno dopolnjujejo, ostaja pa rdeča nit z naslovom Zgodbe s stičišča svetov, kajti Slovenija je bila na prepihu mnogih starodavnih trgovskih poti. Originali so varno spravljene v steklena ohišja, kar pa ni vedno prepreka za tatove. V največjo muzejsko dramo je bilo vpleteno znamenito bodalo, ki so ga ukradli leta 1985, ga šele čez 30 let prepoznali na dražbi v Londonu in vrnili s pomočjo Interpola.

Na srečo takšne usode ni doživela vaška situla, ki pompozno stoji na svojem piedestalu, poleg nje pa je kopija, ki jo smemo oplaziti z roko. V istem prostoru občudujemo zlat nakit, jantar, steklene koralde, vojaško opremo in druge kose, najdene v grobovih iz železne dobe. Obisk muzeja pa ni poslastica le za oči. Tudi poduhate lahko, kako je dišala fermentirana ribja omaka garum iz rimske

kuhinje, si nadenete opremo vojščakov in se ovijete v togo emonskih veljakov.

Ogled Narodnega muzeja zaključimo v pritličju, kjer spi mumija. V bogato poslikanem sarkofagu jo je podaril vitez Anton Lavrin, generalni konzul avstrijskega cesarstva v Egiptu. Iz Aleksandrije je priplula v Trst z ladjo, ki je doživela nesrečno usodo, zato se je hitro razširil glas o prekletstvu. Vendar je panika odveč, saj so nam zagotovili, da mumificirani ključar Amonovega templja ponoči ne straši. Z mumijo je k nam prišel še nagačen krokodil – kot uvertura preskoka v Prirodoslovni muzej Slovenije.

Tam nas je pričakala muzejska svetnica Staša Tome, s katero smo vstopili v svet živali. Najprej je z obžalovanjem povedala, da je orjaški mamut le replika kosmatinca iz ledene dobe, ki so ga skrbno impregnirali in spravili v depo, da bi ga rešili pred usodnim propadanjem. V tolažbo smo smeli potekati njegov zob.

Med živalskimi eksponati v vitrinah so predstavniki zverin, rib, ptic, kač, žuželk in celo paleontološki ostanke dinosavrov. Seveda so obsežen prostor dobili tudi najplemenitejši prebivalci naših gozdov. Za interakcijo z njimi poskrbi ugankarski kviz »kdo se oglašja«, kar v nas prebudi radovednost in željo po ponovnem obisku te razkošne stavbe.

V muzejskem atriju pripravljajo razstavo Nekoč je bil Gutenwerd, ki bo na ogled od januarja 2024. Tomaž Nabergoj iz arheološkega oddelka nas prijazno popelje skozi zahteven proces nastajanja replike srednjeveškega trga. »Trudimo se, da bi sestavili vse drobce in ustvarili čim pristnejšo podobo. Naselje ob strugi reke Krke, ki so ga opustošili osmanski Turki, si nikoli več ni opomoglo. V depojih hranimo na tisoče kosov gradiva, ki ga bomo s sodobnimi metodami postavili v koncept tedanjega časa.«

Sprehod po mestu je lahko tudi sprehod skozi našo zgodovino in svet, ki nas obdaja. Oba muzeja imata vsako prvo nedeljo v mesecu prost vstop, če si raje v miru ogledate zanimive podrobnosti, pa izberite kakšen drug dan in njuno delovanje podprite s simbolično vstopnino.

Glej, kakšna riba!

Strokovni sodelavci Krajinskega parka Ljubljansko barje mlake redno pregledujemo in preverjamo prisotnost ogroženih vrst ter skrbimo, da so mlake v dobrem stanju. Po letošnjih avgustovskih poplavah smo pregledali 21 mlak in odkrili marsikaj zanimivega.

ANA BRANCELJ, GREGOR LIPOVŠEK, JASNA TARMAN

Prebivalci in obiskovalci Ljubljanskega barja zagotovo opazite pester mozaik dreves, travnikov, njiv in mejic, nekoliko manj pa je viden preplet površinske in podzemne vode, ki počasi, a vztrajno izginja iz močno preoblikovane pokrajine tega območja. Dobri poznavalci Barja bodo vedeli, da smo z namenom zagotavljanja boljših razmer za ogrožene vrste, vezane na vodna okolja, v Krajinskem parku Ljubljansko

barje v zadnjih treh letih v sklopu različnih naravovarstvenih projektov vzpostavili več kot 130 novih mlak.

Raznovrstni pupki, urhi, rjave žabe in zelene rege, domorodna želva močvirska sklednica in številne druge živali, ki del ali vse življenje preživijo v vodi, so na Ljubljanskem barju ogroženi zaradi izginjanja svojih življenjskih prostorov ter razširjanja invazivnih tujerodnih vrst, ki z domorodnimi tekmujejo za življenjsko okolje in prehranske vire. Mlake različnih velikosti in globlin so tako nov življenjski prostor za številne ogrožene vrste: pupki imajo radi globlje mlake, obraščene z vodnim rastlinjem, v katerega zavijajo svoja jajca, urhi plitve in toplejše luže, ki omogočajo hiter razvoj njihovih paglavcev, želve pa bodo hvaležne, če bodo ob mlaki našle primerna mesta za sončenje.

Med pregledom 21 mlak po letošnjih poplavah se je naš sum, da so poplavne vode v mlake

zanesle nezaželene in predvsem invazivne tujerodne vrste rib, izkazal za utemeljenega. V mlakah so se tako poleg različnih ogroženih vrst dvoživk in plazilcev, kot so veliki pupek, navadni pupek, hribski urh in močvirska sklednica, znašle tudi tri domorodne vrste rib: klen, rdečeočka in zavarovana riba činklja, predvsem pa veliko število osebkov invazivne tujerodne vrste sončnega ostriza in srebrnega koreslja – tega poznamo zlasti pod imenom zlata ribica.

Invazivne tujerodne vrste rib iz vode najlažje odstranimo s selektivno metodo elektroizlova. V vodo se z električnimi palicami spusti rahel električni tok, ki privabi ribe v bližini in jih začasno omrtviči. Z mrežo osebke zajamemo in natančno določimo vrsto, razvojno stopnjo in spol. Invazivne vrste rib odstranimo, domorodne pa preselimo v bližnje jarke, da ne ostanejo ujete v mlaki.

Med najpogostejšimi invazivnimi tujerodnimi ribami na Ljubljanskem barju je zagotovo sončni ostriz, ki je bil v Evropo prinesen kot okrasna riba ali hrana za ribje mladiče v ribogojnicah. Ob prebegu v naravno okolje

se je odlično prilagodil in nenadzorovano širil. Na Ljubljanskem barju je v številnih manjših vodotokih, od letos naprej pa poskušamo njegovo število omejiti z elektroizlovom. Sončne ostrize smo ob pregledu našli v petih od 22 pregledanih mlak, v treh mlakah je bilo več kot 10 osebkov sončnih ostrizov.

V dveh mlakah v bližini Ljubljane smo našli tudi srebrne koreslje, za katere domnevamo, da tja niso zašli s poplavnimi vodami, temveč zaradi človeka. Čeprav je njihov vnos v naravno okolje prepovedan, se namreč lastniki, naveličani teh okrasnih rib, prevečkrat zatečejo k neodgovornemu izpustu v najbližjo mlako. Pri tem lahko prisotnost srebrnega koreslja izrazito negativno vpliva na domorodno favno – v eni od mlak smo tako našli tudi ličinko velikega pupka, ki je bila močno poigrizena; v mlaki, polni zlatih ribic, je očitno skoraj končala kot kosilo. Iz obeh mlak je bilo z elektroizlovom odstranjenih več kot 200 osebkov zlatih ribic.

Poleg invazivnih tujerodnih vrst živali smo ob pregledu v mlakah na novo opazili in tudi odstranili invazivni tujerodni vrsti vodne leče in račje zeli, ki nosi pomenljivo ime vodna kuga. Obe vrsti ob neukrepanju hitro preraste ta celotno vodno telo in zatreta rast vseh drugih rastlinskih vrst.

Preglede bomo v Krajinskem parku Ljubljansko barje nadaljevali, se zavzemali za varovanje ogroženih vrst in vzpostavlanje njihovih izginjajočih habitatov, skupaj s prebivalci in obiskovalci pa moramo poskrbeti, da z odgovornim ravnanjem pripomoremo k ohranjanju naravnega okolja, brez invazivnih tujerodnih vrst. Če na Ljubljanskem barju opazite kakšno invazivno tujerodno vrsto, rastlinsko ali živalsko, vas prosimo, da nam to sporočite na invazivke@ljubljskobarje.si.

Krajinski park Ljubljansko barje je bil ustanovljen pred 15 leti s ciljem, da se zavarujejo naravne vrednote, ohrani biotska raznovrstnost in krepi krajinska pestrost tega območja. Poleg javne službe upravljanja krajinskega parka, ki jo financira ministrstvo za naravne vire in prostor, pomemben del naravovarstvenih nalog v javnem zavodu Krajinski park Ljubljansko barje izvajamo na podlagi finančnih mehanizmov Evropske unije.

① Različno obarvani srebrni koreslji oziroma zlate ribice. V akvaristiki se izbirajo in križajo osebki z večjo obarvanostjo, v naravi pa oranžna in rumena barva z vsako generacijo počasi izginjata. Ribe tako postanejo spet naravno, srebrno obarvane.

② Potek elektroizlova v mlakah. Zaposleni javnega zavoda Krajinski park Ljubljansko barje z majhnim prenosnim električnim generatorjem vsako mlako prečešejo podolgem in počez; največ majhnih rib se namreč skriva v gostem obrežnem rastlinju.

③ Več sto primerkov srebrnega koreslja iz ene mlake. »Zlate ribice« se v naših krajih ob odsotnosti naravnih sovražnikov hitro in uspešno razmnožujejo in lahko v kratkem času popolnoma izrinesejo druge vrste vodnih živali.

④ Ličinka velikega pupka, zadovoljna prebivalka novih mlak. Po obliki so ličinke pupkov podobne odraslim živalim, a dihajo s škrgami, zato so vezane na vodno okolje. Med preobrazbo jim zrastejo pljuča, odrasle živali večino življenja preživijo na kopnem. Mladi osebki in nekatere samice velikega pupka imajo sredi hrbta za to vrsto značilno rumeno črto.

⑤ Nenadejana najdba zavarovane ribe činklje. Vrsta, ki ima rada počasi tekoče in stoječe vode ali poraščene vodne kanale, z Ljubljanskega barja počasi izginja predvsem zaradi izsuševanja, zmanjševanja občasnih poplavnih območij, reguliranja vodotokov in intenzivnega čiščenja jarkov.

Indijsko-podalpska fuzija

V Ljubljano je prišla iz daljne indijske zvezne države Gudžarat, kjer si niti v najlepših sanjah ni upala zamišljati, da bo nekoč lastnica trgovske verige. Koki Veber smo obiskali v njenem omamno dišečem templju Sariko sredi hale A nakupovalnega mesta na Šmartinski cesti 152, v katerem si je ustvarila dom daleč od doma in nam zaupala, zakaj je Bollywood zamenjala za Kekčevo deželo.

TOMAŽ MIHELIC

Dokaj nenavadno, da najstnica zapusti domače indijsko ognjišče in se odpravi v širni svet. Kaj vas je privedlo k nam?

Zame je bila Slovenija popolna neznanka, saj se v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja o tej ljubki žepni državi v Indiji še ni govorilo. Kulturno smo si povsem različni, kar mi je na začetku povzročalo nemalo težav. A ko sem se privadila, je postal to najbolj dragoceni del selitve na drug kontinent. Pri nas je navada, da dekletom še vedno starši izberejo ženina, zlasti na podeželju se je ohranil ta običaj. Omožila sem se z mladim Indijcem, ki je študiral v Ljubljani, s tem pa se mi je ponudila priložnost, da najdem svoj novi dom. On se je kmalu po končani diplomi vrnil domov, jaz pa sem ostala. In se zaljubila. V pokrajino, v ljudi, v mesto.

In tudi v vašega moža z Gorenjskega, s katerim sta poročena že 33 let. Se je bilo lažje njemu navaditi na vašo kuhinjo ali vam na slovenske jedi?

Obožujem pripravo hrane in Indija je visoko na seznamu svetovne kulinarčne dediščine. Hrana je za nas osrednja točka druženja. Marsikdo bo najprej pomislil, da je pekoča, v resnici pa ponuja bogat spekter okusov. Vendar sem takoj vzljubila lokalno ponudbo, da sem se celo odvadila pikantnosti, s katero sem odraščala. Zato je danes ob nedeljah obvezno na mizi slovenska tradicija, četudi sem se vrnila k svojim

vegetarijanskim koreninam. Lahko bi rekla, da se je moja kuhinja prelevila v nekakšno azijsko-podalpsko fuzijo, s katero očaram tudi najbolj zahtevne jedce. Obenem pa sem zelo ponosna na hčer Vesno Nisho, ki je zakuhalala uspešno zgodbo z indijsko restavracijo Namaste na Bregu 8.

Ime naše prestolnice vam sprva ni šlo gladko z jezika. Kateri so še bili izzivi ob spremembi okolja?

Indijci nismo vajeni izgovarjati besed z dvema črkama j. Moja mama je imela svojo izpeljanko za Ljubljano, ki je zvenela zelo posrečeno. Sicer mi soočanje z nepoznanim načinom življenja ni vzelo poguma. Poleg slovenščine sem se morala privaditi na povsem drugačno podnebje, običaje in predvsem hrano. Bilo je težko, toda nisem obupala. Hitro sem si našla zaposlitev v podjetju Intershops, kar je ob naši vzgoji nepredstavljivo, kajti od žensk se pričakuje, da so gospodinje. Jaz pa sem dobila priložnost, da izkoristim podjetniški talent. Počasi in vztrajno so se mi začela odpirati vrata v nov svet. Željna znanja in priložnosti sem strumno stopala skozi njega.

Nam zaupate, kako se današnji odnos do tujcev v Sloveniji razlikuje od časov, ko ste vi prišli sem?

Takrat je bilo tukaj zelo malo tujcev, zlasti Indijcev. Moram priznati, da so me toplo sprejeli in

»LJUBLJANA JE MOJ DOM IN TUKAJ JE VZBRSTELO MOJE SRCE.«

z občudovanjem pogledovali za mano, kadar sem se v barvitih sarijih sprehajala po mestu. Začutila sta se odprt duh in radovednost, kdo sem in od kod prihajam. Vnesla sem nekakšno svežino, učila tukajšnje ženske, kako se oviti v osem metrov pisane svile, moja temnejša polt pa jim ni vzbujala nelagodja, ampak jih je kvečjemu pritegnila. Skozi desetletja se je marsikaj spremenilo. Občutiti je nastrojenost do priseljencev, še posebej tistih, ki imajo več kožnega pigmenta.

Pravite, da še vedno ohranjate svoje običaje, čeprav živite po slovensko. V Indijo se vračate le poslovno in na obisk. Bi se kdaj dokončno vrnilo?

Nikoli! Ljubljana je moj dom in tukaj je vzbrstelo moje srce. To ne pomeni, da želim zatajiti, od kod sem prišla. Sem potomka trgovske družine in mama mi je za popotnico dala doto. V njej je bila bogata indijska tradicija, ki sem jo vseskozi ponosno predstavljala ob različnih priložnostih. In še vedno jo. Organizirala sem razstave in se 30 let angažirala v mednarodnem združenju žensk SILA, da bi zgradila trden most med dvema tako različnima si državama. In ravno ta kontrast je največji zaklad. Slovenijo sem vzela za svojo in tudi počutim se kot Slovenka.

Majhna cerkev, dolga zgodovina

MATEVŽ GRANDA

Ni znano, kako in zakaj so se beneški dož in Habsburžani leta 1370 dogovorili, da bodo mirovni sporazum podpisali ravno v Šiški pred cerkvijo sv. Jerneja, ki jo danes poznamo kot Staro cerkev. Niti ni znano, kako so beneški odposlanci tovorili 75.000 zlatnikov, s katerimi so od Habsburžanov odkupili upravno pravico nad mestom Trst, ki je takrat preveč konkuriral beneški pomorski trgovini. 75.000 zlatnikov je 262 kilogramov zlata, kar bi bilo danes vredno 15 milijonov evrov. Prav tako ni znano, koliko časa je sestanek v Šiški trajal in ali so med njim šli tudi v cerkev. A znano je, da je v dokumentih, ki omenjajo to pogodbo, prvič omenjena tudi cerkev sv. Jerneja v Šiški.

V tistih časih je bila Ljubljana malo provincialno mesto, Šiška pa vasica v njeni bližini. Šele v 19. stoletju je postala del mesta, cerkev sv. Jerneja pa pretesna za vse njene vernike. Eden prvih načrtov arhitekta Jožeta Plečnika za Ljubljano je bil ravno idejni projekt za njeno širitev. Cerkvico je v načrtih predvidel kot vhodno lopo v novo veličastno svetišče, ki bi stalo za njo, naslonjeno na vzpetino Šišenskega hriba. Načrt ni bil nikoli uresničen.

Ko je Plečnik leta 1927 na Černetovi ulici 20 zgradil novo cerkev sv. Frančiška, širitev cerkve sv. Jerneja ni bila več aktualna. V župniji so se vseeno odločili, da staro cerkev obnovijo. Imela je namreč težave z zamakanjem in vlago. Tudi to nalogo so zaupali Plečniku. Čeprav gre za eno manjših del njegovega opusa, nikakor ni nepomembno (kaj od Plečnika pa bi sploh bilo nepomembno?).

Znano je Plečnikovo stališče, da je treba ohraniti, kar so predniki naredili dobro. Najprej je staro cerkev slekel historičnega ometa. Kamnite bloke je izpostavil vidne na fasadi, cerkev pa je odel v nov plašč. In to kakšen! Funkcionalno je plašč povsem tehnična rešitev proti pritisku podtalnice. Oblikovno pa gre za enega najbolj duhovitih stebrišč. Na zadnji strani cerkve je balkon, ki nima nobenega dostopa. Na sprednji strani pa mu manjka en vogalni stebel, saj tam raste drevo. Ob cerkvi je oblikoval položno stopnišče, h kateremu nas povabi z monumentalno svetilko. Plečnikova prenova priča o tem, da je mogoče z minimalnimi posegi ustvariti bogat ambient.

Danes je ta starodavna cerkev ob Celovški cesti žalostna. Z ene strani nanjo pritiska zanemarjena najemniška hiša iz 19. stoletja, z druge pa dotrajani bloki iz 20. stoletja. Potopljena je v poplavo avtomobilov. Zgrajena po meri človeka in prenovljena v duhu Plečnikovega humanizma se zdi, kot da je danes vsem le v napoto.

V CERKVI SV. JERNEJA ZADNJA LETA GOSTUJE GRŠKOKATOLIŠKA CERKEV, KI TAM OPRAVLJA BIZANTINSKO LITURGIJO.

Vključeni in sprejeti

Varstveno-delovni center (VDC) Tončke Hočevar v Ljubljani že 55 let deluje na področju skrbi za odrasle z motnjo v telesnem in duševnem razvoju. S celostnim pristopom jim zagotavlja različne oblike podpore ter varno bivalno in tudi delovno okolje. Cilj je, da njegovi varovanci čim bolj razvijejo svoje potenciale in krepijo občutek pripadnosti, vključenosti in sprejetosti v družbi.

ŠPELA ZAKOTNIK

»Izvajamo več storitev, glavna oziroma tista iz samih začetkov, ki smo jo pred 55 leti ponudili kot pionir, je tako imenovano dnevno varstvo. Izvajamo ga v enotah v različnih četrtih skupnostih v Ljubljani – za Bežigradom, v Šiški, na Viču, v Mostah in Zeleni jami. Druga zelo pomembna storitev pa je institucionalno varstvo. To pomeni, da uporabniki pri nas niso le čez dan, temveč v naših prostorih

bivajo ves čas. Te stanovanjske enote imamo v Šiški, na Vrhovcih, v Kosezah, na Fužinah, v Zeleni jami, pa tudi na Litostrojski in v Vodnikovem dvoru,« razlaga direktor centra Slavko Bolčević. Ti dve glavni storitvi sta prepleteni še z dodatnimi – predvsem zdravstveno oskrbo in nego, fizioterapijo in delovno terapijo, slednja posameznika spodbuja in mu omogoča, da kljub bolezni ali oviranosti

čim bolj samostojno in funkcionalno opravlja življenjske naloge in druge aktivnosti. »Lani smo začeli izvajati še dodatno storitev, imenovano socialno vključevanje invalidov. Ta je namenjena samo tistim uporabnikom, ki so pri nas v dnevnem varstvu, popoldan pa bivajo doma. Dodeljen jim je skrbnik, ki jih uči samostojnega življenja, kuhanja, z njimi obišče trgovino, banko in podobno. Torej osebo podpira na področjih, kjer to potrebuje, z namenom največje vključitve v družbo in učenja koristnih aktivnosti.«

Za kakovost življenja in večji občutek socialne povezanosti je ključno tudi vključevanje v delovno okolje, ki krepi občutek koristnosti in smisla. VDC Tončke Hočevar tako uporabnikom omogoča tudi organizirano storitev vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji. »Naša storitev sicer ni enakovredna klasičnemu delovnemu razmerju, v njo se vključijo osebe z odločbo o trajni invalidnosti. Te osebe se do 26. leta šolajo v rednih šolah s pomočjo ali v šolah s prilagojenim programom, potem pa se lahko vključijo v varstveno-delovne centre. Teh je po Sloveniji 33. Na podlagi individualnih načrtov nato v centrih ocenimo, kaj posameznik zmore in potrebuje – lahko zgolj varstvo, v katerem aktivno preživlja svoj dopoldanski čas, lahko pa se uredi tudi zaposlitev pod posebnimi pogoji, kjer imamo zelo širok nabor programov.« Uporabnikom omogočijo takšno vključevanje, ki ustreza njihovim psihološkim, pedagoškim, zdravstvenim in socialnim sposobnostim. »Za tiste najbolj samostojne in aktivne imamo program integrirane zaposlitve, kar pomeni, da se vključujejo v popolnoma običajno delovno okolje

ob podpori mentorjev. S takim tipom integrirane zaposlitve trenutno delamo v podjetju Bauhaus, OBI-ju, Lars and Svenu, Vrteu pod gradom, frizerskem salonu in v odvetniški pisarni. Kar nekaj naših uporabnikov si želi tudi dela v strežbi, ker pa je to delo zahtevno, iščemo ponudnika, ki bi bil pripravljen naše uporabnike mentorirati,« naštevata Bolčević.

Poleg takšnih sodelovanj zavod ponuja tudi kooperantska dela, kar pomeni, da za partnerska podjetja opravljajo na primer pakiranje kozmetičnih izdelkov v vrečke ali škatle, sestavljanje ščipalk za perilo, sestavljanje paketov prve pomoči in podobno. Eden takšnih je kartonažni program, ki se je pred kratkim preselil na novo lokacijo na Viču na Koprsko ulico 72, kjer so prostori za delo ustrežnejši, uporabnikom pa lažje in hitreje dostopni. VDC pa razvija tudi lastne programe, predvsem so znani po keramičnem in lesnem. V trgovini na Mačkovi ulici 1, imenovani Skrbovin'ca, je mogoče keramične, lesne in druge izdelke uporabnikov VDC tudi kupiti.

Za v prihodnje si direktor zavoda želi, da bi bili vsi prostori podobni tistim na Viču – novi in sodobni, hkrati pa bodo še naprej razvijali nove programe in omogočali vključevanje čim večjega števila uporabnikov. V prihodnjih petih letih namreč pričakujejo povečanje števila pomoči potrebnih. »V skladu s smernicami deinstitutionalizacije si želimo uporabnikom ponuditi ustrezno, čim bolj individualno prilagojeno podporo, torej specifično tam in za tisto, kar potrebujejo,« še dodaja direktor VDC Tončke Hočevar. »Naš cilj je ustvariti družbo, ki sprejema različnost in v kateri ima vsak posameznik možnost, da se izrazi, dela in sodeluje.«

Šola za življenje

ŠPELA ZAKOTNIK

Po pogovoru s profesorji in dijaki na ljubljanski Srednji šoli za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo na Zdravstveni poti 1 se vera v človečnost res okrepi. Z navdihujočimi projekti se vključujejo v lokalno okolje in lepšajo dneve starejšim, najmlajšim, tistim z motnjami v razvoju oziroma povsod tam, kjer lahko pomagajo s svojimi znanji. Vse to poteka zunaj časa pouka in na povsem prostovoljni bazi.

V projekt, poimenovan Sodelovanje z lokalnim okoljem, je na srednji šoli vpetih 10 učiteljev in mentorjev, v posameznih prostovoljnih »akcijah« pa je sodelovalo že več kot 70 dijakov. »Imamo srečo, saj na šoli izvajamo programe, v katerih se dijaki izobražujejo za poklice, ki so ključnega pomena za zdravje ljudi: farmacevtski tehnik, tehnik zobne protetike, tehnik laboratorijske biomedicine in kozmetični tehnik,« razlagata Sabina Povhe Lenart, profesorica kemije, in Katja Petric, profesorica slovenščine, ki sta tudi koordinatorki projekta. V Domu starejših občanov Fužine so tako na primer dijakinje programa kozmetični tehnik izvedle manikuro in medicinsko pedikuro, gospe pa so za novoletno zabavo tudi naličile. V Centru Janeza Levca so dijakinje programa tehnik zobne protetike izvedle delavnice ustne higijene ter demonstrirale pravilno čiščenje zob. Skrb za zobe in vlogo zobozdravnika so dijaki predstavili tudi najmlajšim v ljubljanskih vrtcih in jim pokazali, kaj se zgodi, če premalo ščetkamo ali pojemo preveč sladkarij. »Še posebej pa smo ponosni na projekt obdaranja varovank doma starejših občanov,« pripovedujeta koordinatorki. »Dijaki naše šole in varovanci Centra Janeza Levca so najprej v šolskem laboratoriju pod budnim očesom profesorice izdelali čokoladne lizike. Poslastice so nato zapakirali in opremili z lepimi mislimi o življenju in ženskah. 8. marca so jih razdelili med gospe v Domu starejših občanov Fužine. Bile so navdušene in pritekale so tudi solze sreče.«

Sodelovanje z lokalnim okoljem na šoli teče že tretje leto, imata pa socialni čut in skrb za vračanje družbi na šoli že daljšo zgodovino. »Ta tradicija je na naši šoli že dolgo, saj so vsi naši programi vseskozi usmerjeni k dobrobiti človeka. Profesorica Neža Odar Zustovič je bila v preteklosti s svojim čutom za skupnost idejni vodja in steber takšnih iniciativ. Delovanje smo spet okrepili po epidemiji, na pobudo in s podporo ravnateljice Vande Trdan,« razlagata koordinatorki, ki sta pristno navdušeni nad zavzetostjo dijakov v omenjenih pobudah. »Prav je, da verjamemo v mlade in jim zaupamo. Če jim damo priložnost, nas ne bodo razočarali. Morda se nam kdaj zdi, da so nezainteresirani in jim je za vse vseeno, a naše izkušnje kažejo ravno nasprotno. Moramo pa jih v teh priložnostih voditi. Šola ni zgolj izobraževalna institucija, ponuditi mora širši pogled v svet.«

Da so te izkušnje mladim veliko vredne, opisujejo tudi sami. »Zelo rada sodelujem v tovrstnih akcijah, saj se nas vsi udeleženci zelo razveselijo. Otroci v vrtcih nas kar ne želijo spustiti domov,« pravi dijakinja Lara Casar. Tudi Leon Krajnc pravi, da zelo rad pomaga ljudem, še posebej majhnim otrokom. »Zato sem tudi z zadovoljstvom sodeloval v tem projektu. Menim, da so ti trenutki za nekatere otroke neprecenljivi.«

Na šoli so odprti za nova sodelovanja. Vabila sprejemajo na e-naslov ravnateljice: vanda.trdan@ssfzk.si.

PROFESORJI IN
DIJAKI LJUBLJANSKE
SREDNJE ŠOLE
ZA FARMACIJO,
KOZMETIKO IN
ZDRAVSTVO SE Z
NAVDIHUJOČIMI
PROJEKTI VKLJUČUJEJO
V LOKALNO OKOLJE
IN LEPŠAJO DNEVE
TUDI STAREJŠIM.

Stripi od tal pa do stropa

NINA KOŽAR

Tavanje po labirintu Centra Murgle na Cesti v Mestni log 55 nas končno pripelje do table, na kateri z velikimi črkami piše Buch. Ko vstopimo v prostor, ki je verjetno majhen, ampak tega nikoli ne bomo vedeli, saj je do zadnjega kotička založen s stripi, nas pozdravi gromek, a topel glas Aleksandra Buha, gospoda, ki je kot epicenter stripovske scene znan ne le na domačem terenu, ampak praktično po vsem Balkanu.

»Tu notri je več kot 10.000 naslovov, če štejemo še revije. Strip.Art.Nica Buch je najbolje založena trgovina s stripi na območju nekdanje Jugoslavije. V drugih državah namreč nimajo stripov v slovenščini, jaz pa imam vse njihove,« ponosno pokaže na gorske verige knjig, ki pokrivajo police, tla in mize. Izza ene od njih nas pozdravi še njegov sin Matevž Buh, ki mu je očitno usojeno, da bo nadaljeval to častno poslanstvo.

V prodajalno radi zahajajo otroci do 12. leta, ki požirajo stripe. V današnjih časih se starši in učitelji zaradi tega ne hudujejo več. Nasprotno, stripi so prodrli v učbenike in celo na seznam čtiva za bralno značko. Med mladimi bralci so priljubljeni osliček Ariol, Pasji mož, Šnofijeva družina in dela Mikija Mustra. Pri domači založbi Buch, ki jo prav tako vodita oče in sin Buh, že 13 let skrbijo za neprekinjeno oskrbo slovenskih domov s serialom 11 stripov o Zvitorepcu, Trdonji in Lakotniku. »Po podatkih čez palec je Muster prodal vsaj milijon knjig, kar ga dela najbolj prodajanega slovenskega avtorja vseh časov. V tej prodajalni vsak dan prodamo vsaj en njegov strip,« se Aleksander pohvali med listanjem enega od zvežčičev.

Po 12. letu zanimanje za branje upade, nekaj ljubiteljev stripov pa se ponovno vrne, ko dopolnijo 30 let. Takrat jih zanimajo klasike, kot so Magna Purga Kostje Gatnika ter seriji Alan Ford in Zagor.

Kot založnik jih Buh oskrbuje tudi s sodobnimi mojstri domačega stripa, kot so Zoran Smiljančič, Tomaž Lavrič in Bernard Kolle. »V zadnjem času so zelo priljubljeni stripi o znanih Slovenceh. Plečnik, Cankar, Kajuh, Alma Karlin, vse to so zanimive zgodbe. Ustvarjajo jih ljudje, ki sledijo preverjenim dejstvom.«

Prepričani smo, da se v prodajalni Aleksandra in Matevža Buha skriva vsaj en strip, ki je tudi po vašem okusu. Obiščite ju in si vzemite čas za brskanje po njuni zakladnici, za vsak slučaj pa vzemite s seboj nit. V Centru Murgle vam namreč niti kompas ne pomaga.

STRIP.ART.NICA BUCH

LPP 1 – postajališče Mestni log

Maska že tri desetletja postavlja ključna vprašanja

Zavod Maska je v 30 letih delovanja s svojo premišljeno družbeno kritiko, angažiranimi vsebinami in razvojem sodobnih umetniških pristopov postal eden najvidnejših igralcev na področju uprizoritvenih umetnosti. Ne le pri nas, ampak tudi v mednarodnem prostoru.

NINA FINŽGAR

Direktorica in umetniška vodja Alja Lobnik nam zavod opiše z besedami: »Maskino poslanstvo je ustvarjanje različnih znanj, ki se med seboj srečajo in dopolnjujejo, njen smisel pa je tudi odpiranje ključnih vprašanj našega časa, ki se nanašajo na okoljsko krizo, prihodnost, reparacijo, vojne, migracije, feminizem, politike skrbi in medvrstnega sodelovanja.«

Čeprav je bil zavod uradno ustanovljen leta 1993, njegova zgodovina sega veliko dlje, v leto 1920, ko je začela izhajati revija Maska. Prva revija o gledališču v Evropi je še danes spremljevalec sodobne uprizoritvene umetnosti in eno redkih mest poglobljene refleksije. Založniško dejavnost so z revije kmalu razširili tudi na izdajanje del najuglednejših tujih in številnih domačih avtorjev s področja teorije umetnosti in družbeno angažirane kritike, med drugim Tomaža Toporišiča, Zdenke Badovinac, Beti Žerovc, Alda Milohniča, Roka Vevarja, Katje Praznik, Gala Kirna, Aleša Mendiževca in Mladena Dolarja, dela Bojane Kunst, dolgoletne sodelavke Maske, pa tvorijo enega stebrov Maskine založbe.

»Danes zavod s svojimi angažiranimi in večkrat nagrajenimi predstavami na najpomembnejših festivalih doma in po svetu ostro reže v družbeno tkivo, preizprašuje vsebine in formate ter proizvaja in vključuje pomembne premisleke za nadaljnje raziskave na področju uprizoritvenih umetnosti.« Skozi mnoge gledališke uprizoritve, na katere so

izjemno ponosni, je mogoče čutiti močan politični angažma. Nekatere med njimi so pomembno prispevale k razvoju ideje političnega in dokumentarnega gledališča pri nas. »Med njimi so predstave, kot so Republika Slovenija, ki so jo ustvarili anonimni avtorji, režiral pa dolgoletni direktor zavoda Janez Janša, Gejm Žige Divjaka, Spolna vzgoja II Tjaše Črnigoj in Solo Nine Rajić Kranjac,« pojasnjuje direktorica Zavoda Maska in dodaja, da je uprizoritveni historiat Maske tako mogočen, da ga je težko na kratko zaobjeti, a je brez dvoma zaznamoval tako slovensko kot tudi mednarodno sodobno umetniško krajino.

Kot poseben mejnik soustvarjanja Alja Lobnik omenja še sedemletno sodelovanje s Slovenskim mladinskim gledališčem pri projektu Nova pošta, ki se je z letošnjim letom izteklo. »Ta prostor je bil zamišljen kot eksperiment sodelovanja med nevladno organizacijo in javno institucijo, prostor preizkušanja drugačnih produkcijskih modelov in kot spremljevalec časa, ki lahko posega v družbo in vzpostavi sočasne odzive,« razlaga naša sogovornica.

Zadnji so se naboru dejavnosti zavoda pridružili izobraževalni projekti. V zgodnjih dvatisočih je bil njihov seminar sodobnih scenskih umetnosti edino v sodobno umetnost usmerjeno izobraževanje. Zdaj so se mu pridružili še številni drugi izobraževalni dogodki, konference, simpoziji, debate in prakse.

Kot popotnico naslednjim 30 in več letom Alja Lobnik za konec dodaja željo, da bi zavod zaživel

Dolga zgodovina revije Maska

Masko je leta 1920 ustanovil ljubljanski pododbor Združenja gledaliških igralcev Kraljevine SHS, a je po osmih številkah in enem letu izhajanja revija zamrla. Leta 1985 je Zveza kulturnih organizacij Slovenije obudila njeno izdajanje pod imenom Maske, novo uredništvo pod vodstvom Irene Štaudohar in Maje Breznik pa se je leta 1991 po celostni vsebinski prenovi vrnilo k izvirnemu imenu Maska. Izdajanje revije je leta 1993 prevzel novoustanovljeni istoimenski zavod in jo ohranil vse do danes, v tem času pa je postala pomembno stičišče za lokalno gledališko polje, z dvojezičnim izhajanjem pa se umešča tudi v mednarodne tokove, kjer svojo prepoznavnost dosega predvsem z edinstvenim pristopom, formatom in temami.

v bolj odprti ter umetnosti, teoriji in kritiki bolj naklonjeni družbi. »Želimo, da bi bile tovrstne vsebine dobrodošle v javnem prostoru in bi nastopale kot relevanten sogovornik o družbi, kakršna bi radi bili.«

Franci Mirnik

Miha Ledinek

Neža Klančar

Ekaterina Vedeneeva

Šport je njihovo življenje

Med letošnjimi prejemniki nagrade Marjana Rožanca, najvišje nagrade na področju športa v MOL, so srčni ljudje. Prejemnika nagrade za delo v daljšem obdobju sta hokejist Franci Mirnik ter pobudnik in podpornik številnih športnih dogodkov na Šmarni gori Miha Ledinek, prejemnici nagrade za izjemen športni dosežek v minulemu letu pa plavalka Neža Klančar in gimnastičarka Ekaterina Vedeneeva. Pri vseh nagrajencih smo lahko začutili izjemno predanost področjem njihovega delovanja, skupaj pa so obogatili slovenski šport.

NIKA ŽAGAR

V svetu športa vsak korak zahteva bitko in predanost, zato nagrada Marjana Rožanca nagrajuje prav tak pristop. Skozi leta, prvič je bila podeljena leta 1922, je postala sinonim za odličnost v slovenskem športu ter skupaj z nagrajenci in MOL soustvarja športno dediščino. Vsako leto se z razkritjem nagrajencev rodi nova zgodba in letos jo v kategoriji za izjemne športne dosežke v minulemu letu piše ženski spol.

Neža Klančar, ki je članica Plavalnega kluba Olimpija že od sedmega leta naprej, se trenutka, ko se je zaljubila v plavanje, ne spomni, vzljubila ga je skozi vsak trening in tekmovanje. »To, da sem dosegla in še dosegam postavljene cilje, je tisto, kar mi je pri tem športu zelo všeč,« pravi in dodaja, da se vsak dan trudi biti boljša in se učiti iz napak. V plavalni karieri je začela izstopati že kot kadetinja, ko se je uvrstila v slovensko reprezentanco in nastopila na Olimpijskem festivalu evropske mladine. Nenehen napredek se je kazal v vseh nastopih. Na letošnjem evropskem prvenstvu do 23 let je namreč v svojih disciplinah dominirala in osvojila kar tri naslove evropske prvakinje. Kljub temu kot svoj največji dosežek postavlja letošnje svetovno prvenstvo, kjer se je uvrstila med deset najboljših plavalk na svetu, dosegla pa je tudi dva rekorda, osebne in državne. Ko govori o tem, se ji na obraz prikraje nasmešek. Neža se veseli vseh tekmovanj, ki jo čakajo, mi pa ji čestitamo za nedavno uvrstitev na olimpijske igre in odlične nastope na pravkar končanem evropskem prvenstvu v kratkih bazenih.

S ponosno dvignjeno glavo pa tako v svet kot tudi po gimnastičnem parketu stopa Ekaterina Vedeneeva. Nagrada za izjemen športni dosežek v minulemu letu ji je bila

podeljena, ker že od leta 2018 premika mejnike slovenske ritmične gimnastike. »Zelo sem vesela, da je ravno z mano gimnastika prejela tako visoko priznanje. Ta nagrada pa ni samo moja, ampak pripada celotni ekipi, po zaslugi katere sem dosegla visoke rezultate,« pojasnjuje Vedeneeva, ki je Slovenijo kot prva gimnastičarka predstavljala na olimpijskih igrah, na že drugih pa bo nastopila prihodnje leto. Njeno kariero je najbolj zaznamovala sprememba športnega državljanstva iz ruskega v slovensko. Da ji je Slovenija odprla pot v veliki šport, priča tudi dejstvo, da je Vedeneeva slovenski ritmični gimnastiki prinesla prvo medaljo na svetovnem prvenstvu, in sicer lani v Birminghamu. »Gimnastika je moje življenje,« je zatrdila.

Nagrada Marjana Rožanca pa ne izbira le vrhunskih športnikov, ki dosegajo izjemne rezultate, temveč tudi posameznike, katerih življenjska pot je bila prežeta s predanostjo slovenskemu športu. Franci Mirnik je svoje življenje posvetil športu, kar je razvidno tudi iz njegovih služb in nalog, ki jih je opravljal. Od trenerja do električarja, vodje programa v Hali Tivoli pa do vloge ekonoma pri Košarkarskem klubu Olimpija. A vse je opravljal z veseljem, saj je bil, kot pravi, obkrožen z odličnimi sodelavci. »Lepo je, ko čutim, da sem del ekipe, to je poseben občutek, ki ga lahko doživiš samo, če si s srcem pri stvari.« Sam rad poudari, da je že kot najstnik pozimi drsal, poleti pa plaval na studenskem ribniku na območju psihiatrične bolnišnice v Polju. »Tam smo imeli vsi otroci zaposlene starše in tako tudi možnost, da smo se naučili plavati in drsati,« pripoveduje Mirnik, ki je ljubezen do športa čutil

že od malih nog. In za katerega se je odločil? Prevzel ga je hokej. Igral je za HK Slavija, nato pa nadaljeval svojo pot kot trener pri HK Olimpija. »Včasih smo namesto hokejske palice uporabili držalo od dežnika, drsalke pa smo izdelali tako, da smo jih privijali na podplat čevlja,« se spominja hokejskih začetkov. Še vedno je aktiven v Javnem zavodu Šport Ljubljana, k njemu pa se po navete zatekajo njegovi nasledniki, ki so tudi ovrednotili njegovo minulo delo in poudarili njegov prispevek k slovenskemu športu.

Nagrade se je razveselil tudi Miha Ledinek, znano ime vsem obiskovalcem Šmarne gore. Njegova zgodba je družinska zgodba, ki jo zaznamuje njegova žena Joži, s katero sta se že pri rosnih 23 letih lotila velikega izziva. »Nisva imela ne stanovanja ne varstva za otroka in na Šmarni gori se je ponudila možnost, da rešiva ta problem,« se spominov oklepa Ledinek, ki je skupaj z družino leta 1974 pristal na Šmarni gori. Kot gostinec, ki je hkrati velik ljubitelj športa, je skupaj s Tomom Šarfom začel organizirati tek na goro, kar je kasneje postal najbolj znan gorski tek. A si ne pripisuje vseh zaslug za priljubljenost teka in Šmarne gore. »Moja družina, na katero sem zelo ponosen, mi je vedno stala ob strani in pomagala pri mojih idejah,« pravi in dodaja, da so skupaj zaljubljeni v to ravno prav visoko goro v prestolnici. Vseh v družini je namreč 13 in prav vsi so športni navdušenci, zato ni čudno, da je tam gori vsakič kaj novega – od zmajarstva in padalstva do pohodov in drugih športnih dogodkov. Posle sta prevzela hčerka Ana in njen soprog Peter, a sem in tja očetovski nasvet še vedno pride prav.

ILUSTRACIJE SO ČUDOVITO DARILO

Slovenci smo lahko ponosni na naše ilustratorke in ilustratorje, ki tudi v mednarodnem prostoru uživajo velik ugled. Njihova dela so lepo praznično darilo za tiste, ki so vam najbolj pri srcu, ali pa čudovit okras vašega doma. Kupite jih lahko na Decembrskem sejmu ilustracije, ki ga že deveto leto prireja Vodnikova domačija, tokrat pa bo prvič gostoval v mestnem središču na Stritarjevi ulici 7. Na njem sodeluje 32 avtoric in avtorjev, med njimi Zvonko Čoh, Ančka Gošnik Godec, Marjanca Jemec Božič, Matija Medved, Miha Hančič in Ana Zavadlav. Sejem je od torka do petka odprt med 11. in 20. uro, ob sobotah in nedeljah med 10. in 15. uro, ob ponedeljkih pa počiva. Če bi se decembrski gneči na mestnih ulicah raje izognili, pa lahko ilustracije izberete in naročite tudi na spletni strani sejemilustracije.si.

Punk ni mrtev!

Kdo bi si pred nekaj desetletji mislil, da bodo punku odprta vrata v hram slovenske kulture, pa vendar se je zgodilo. Do 30. januarja 2024 si v Galeriji Cankarjevega doma na Prešernovi 10 oglejte razstavo Slovenski punk in fotografija, ob kateri se bodo marsikomu utrnili spomini na divje in prelomno obdobje med letom 1977 in sredino osemdesetih let, pa tudi pred njim in po njem. Številni znani fotografi so skrbno spremljali tedanjo ljubljansko subkulturno in alternativno sceno, vključno s skupino Laibach, skupnostjo LGBT+ in drugimi drznimi znanilci sprememb. Razstavljeni dela prikazujejo provokativnost in upiranje konvencionalnim normam, v številnih primerih pa se osredotočajo tudi na dogajanje na koncertih, uličnih protestih in drugih prizoriščih, kjer so se zbirali punkerji. Morda na fotografijah najdete sebe, svoje prijatelje ali pa mamu in fotra v mladih letih.

Sejem lokalnih ustvarjalcev

Po ljubka praznična darila ali pa tople kape, rokavice in šale zase pridite na priljubljeni umetniški in rokodelski sejem ARTish, ki bo od 14. do 16. decembra gostoval v Centru Rog na Trubarjevi 72. Na stojnicah bodo na voljo številni unikatni izdelki od nakita, oblačil, modnih dodatkov in umetniških del do dekorativnih predmetov za dom, med ogledovanjem pa lahko poklepetate z lokalnimi ustvarjalkami in ustvarjalci, ki bodo veseli vaše podpore z nakupom.

ELEGANCA TANGA

Glasbeni sladokusci in ljubitelji elegantnega argentinskega tanga ste 23. decembra vabljeni v Grand hotel Union na božični gala koncert harmonikarja Marka Hatlaka in njegove zasedbe FUNtango. V njej sodelujejo mednarodno uveljavljeni glasbeniki Marko Črnčec na klavirju, Benjamin Ziervogel na violini in Luka Gaiser na kontrabasu. Občinstvo bodo razvajali s čustveno nabito glasbo velikih mojstrov tanga, na odru pa se jim bosta pridružila vrhunska vokalna umetnika Bernarda Fink in Marcos Fink. Po koncertu sledi plesni večer tango milonga s plesalci iz različnih tango klubov. Vstopnice za prireditev so v prodaji na mojekarte.si in eventim.si.

Tudi ženske so ustvarjale

Vprašanje, koliko slovenskih slikark ali kipark znate naštet, v zadrego spravi celo poznavalce umetnosti, saj so bile ustvarjalke z izjemo Ivane Kobilce dolgo v senci moških kolegov. Zato jim je Mestni muzej Ljubljana na Gosposki 15 posvetil razstavo Slovenske umetnice v obdobju 1850-1950. V petih sobah si lahko ogledate 100 kronološko razvrščenih del Vladimire Bratuž, Mare Kralj, Henrike Langus, Elde Piščanec, Helene Vurnik in številnih drugih ustvarjalk, dopolnjuje pa jih 17 del sodobnejših avtoric, med katerimi so Metka Krašovec, Duba Samolec in Tina Dobrajc. V Galeriji Jakopič na Slovenski cesti 9 pa so predstavljene arhitektno in fotografije iz istega obdobja. Obe razstavi sta na ogled do 25. februarja 2024.

Kakšna je normalna družina?

V Slovenskem mladinskem gledališču si ta mesec lahko ogledate predstavo Argonavti. Zasnovana je na življenjski zgodbi ameriške pisateljice Maggie Nelson, ki pripoveduje zgodbo o tem, kako različni družbeni mehanizmi, pravo in predsodki vplivajo na družino in odnose v njej. Za slovensko občinstvo je zgodba prenesena v naš prostor na podlagi posebej za ta namen izvedene raziskave, v kateri so netipični in nenormativni pari, družine in aktivisti odgovarjali na vprašanja, kako tu živijo, kako novi zakoni o partnerski zvezi vplivajo na njihovo življenje, kakšne omejitve srečujejo ob navideznih enakih pravicah za vse in ali kaj takšnega, kot je norma, sploh obstaja. Spored predstav si oglejte na spletni strani mladinsko.com, kjer lahko kupite tudi vstopnice.

Pustolovščine simpatične podgane

Dobrodušna podgana Friderik je maskota Ljubljanskega gradu. Pozna vsak njegov kotic ter vse zgodbe, legende in skrivnosti. Nekaj jih je zaupala Žigi X. Gombaču, priznanemu avtorju številnih knjižnih uspešnic za otroke in odrasle. In ta je prijel za pero ter jih zapisal v novo slikanico z naslovom Friderik, zmaj, cesarica in legionar, s pisanimi ilustracijami pa jo je opremil Gorazd Vahen. Mladim ljubiteljem pustolovščin jo lahko kupite v grajski trgovini Friderik ali na spletni strani friderik.ljubljanskigrad.si.

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

BEŽIGRAD

Čaječa nit: rdeča nit čuječega življenja

Vabljeni na raziskovalno-ustvarjalne delavnice, na katerih se boste z besednimi igrami in vajami improvizacijskega gledališča učili izražanja in ustvarjanja (svoje) zgodbe ter se spoznali s preprosto tehniko za spontano likovno izražanje, spodbujanje igrivosti in ustvarjalnosti. Delavnice so namenjene mladim med 10. in 29. letom starosti. **12. in 19. decembra od 17. do 19. ure**
Mladi zmaji Bežigrad, Vojkova 73

CENTER

Dikine klekljarice

Vsak četrtek se srečujejo klekljarice z izkušnjami ter medsebojno izpopolnjujejo in nadgrajujejo svoje znanje. Nove članice vabljene, da se jim pridružite. Več informacij na e-naslovu majda.jurkovic@guest.arnes.si. **Vsak četrtek od 18. do 20. ure**
Rozmanova ulica 12, dvorana

CENTER

Razstava Punčke iz cunj

Članice Univerze za tretje življenjsko obdobje in druge prostovoljke vabijo k ogledu dobrodelne razstave punčk, ki jih izdelujejo v UNICEF-ovem projektu Punčka iz cunj. **Do 30. decembra od 9. do 18. ure**
Peterokotni stolp, Ljubljanski grad

ČRNUČE

Novoletna prireditev KUD ansambla ljubljanskih mažoretk

Ljubljanske mažoretke vse ljubitelje plesa vabijo na ogled novoletne prireditve z naslovom

Iz prazgodovine v prihodnost. Z njimi bodo zaplesale tudi mažoretke OŠ Šmarje - Sap, za dobro vzdušje pa bo poskrbel še Pihalni orkester Ljubljana.

16. decembra ob 18.30
Kulturni dom Črnuče,
Dunajska 367, dvorana

ČRNUČE in TRNOVO

Temeljni postopki oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja

Defibrilator je aparat, s katerim lahko rešimo življenje človeku s srčnim zastojem. Na brezplačni delavnici vas bodo naučili pravilne uporabe aparata, člani Društva študentov medicine pa bodo v okviru projekta Misli na srce izvajali brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam. Več informacij dobite na številki 01/306 48 36. **ČS Črnuče, 11. januarja ob 18. uri**
Kulturni dom Črnuče,
Dunajska 367
ČS Trnovo, 18. januarja ob 18. uri

Novo naselje na Rakovi
jelši, Kusoldova ulica 4

DRAVLJE

Koncert in slovesnost

Vabljeni na jubilejni koncert ženskega pevskega zbora Rožmarin ob njegovi 25-letnici ter na slovesnost od dnevu samostojnosti in enotnosti. **15. decembra ob 18. uri (koncert)**
17. decembra ob 17. uri (slovesnost)
Dom krajanov Dravljje,
Dravljjska 44

GOLOVEC

Začetna angleščina

Angleščina je najpogosteje uporabljeni jezik Evropske unije. Čeprav so načeloma vsi uradni jeziki držav članic EU enakopravni, so številni delovni dokumenti dostopni le v enem jeziku, najpogosteje v angleščini, zato je dobro poznati osnove tega jezika. **Vsako sredo od 11. do 12. ure**
DCA Golovec, Pesarska cesta 14

POSAVJE

Plesne urice in Čaj ob petih

Vabljeni na tedenska medgeneracijska srečanja in druženja Čaj ob petih s humanitarnim društvom Nikoli sam, ki vključujejo pogovore, ročno ustvarjanje, družabne igre (karte tarok, šah, človek, ne jezi se ...) in so namenjena vsem generacijam. Mesečno oziroma sezonsko izvajajo tudi ustvarjalne delavnice, na katerih se naučite izdelati različne okraske, voščilnice ali druge izdelke.

Društvo ljubiteljev plesa in druženja Vrtnica pa vabi na solo skupinske plesne pod vodstvom, na katerih boste utrjevali in preplesavali skupinske plesne, po želji pa tudi ples v parih. **Vsako sredo od 20. do 22. ure in vsak petek od 19. do 22. ure (Plesne urice)**
Vsak četrtek od 17. do 19. ure (Čaj ob petih)
Sedež ČS Posavje,
Bratovševa ploščad 30

ŠENTVID

Otroška predstava in koncert Pihalnega orkestra Ljubljana

Vabljeni na (tradicionalni) koncert Pihalnega orkestra Ljubljana in otroško predstavo Gremo na vlak, v okviru katere bo otroke obiskal tudi dedek Mraz. **22. decembra ob 19.30 (koncert)**
27. decembra ob 18. uri (otroška predstava)
Ljudski dom Šentvid,
Prušnikova 99

VIČ

Svečana okrasitev smreke

Vabljeni na svečano okrasitev smreke miroljubne aktivne koeksistence s kratkim kulturnim programom, v katerem bodo sodelovali otroci iz vrtcev Viški gaj in Viški vrtci, učenci OŠ Kolezija in Vič ter dijaki Gimnazije Vič. **15. decembra ob 10. uri**
Pred sedežem ČS Vič,
Tbilisjska 22a

Novice, različne informacije, pa tudi mesečni napovednik vseh dogodkov v četrtnih skupnostih na območju MOL so na spletni strani ljubljan.si/sl/moja-ljubljana/cetrtno-skupnosti-v-ljubljani.

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.

Od strička nihče ne gre lačen

Gostilna Pri stričku je inštitucija. Ena redkih, kjer čufte niso na jedilnem listu le enkrat na mesec, ampak si z njimi lahko dušo privežete kadarkoli. Družbo jim delajo še druge jedi z repertoarja naših babic, pa tudi porcije bolj kot na ikebane spominjajo na nedeljska družinska kosila. Mize, za katerimi po navadi tečejo živahne službene in zasebne debate, so le redko prazne, a je prijazna ekipa vseeno naša nekaj minut časa za klepet, v katerem nam je zaupala recept za svoj sloves.

MIČA VIPOTNIK

Verjetno so redki Ljubljanci, ki ne poznajo gostilne Pri stričku v Jaršah. Na Kodrovi ulici 8 stoji že od leta 1930. Katarina in Peter Marincelj, ki sta obiskovala hotelirsko šolo na Dunaju, sta jo vzela v najem in kasneje tudi odkupila. Zdaj gostilno vodi njun pravnuk Blaž Marincelj. Oče Bojan Marincelj nabavlja in skrbi za finance, mati Mateja Marincelj pa je glavna v kuhinji. Kuhar Peter je tam že 20 let, z njimi sta še mladi kuhar Andrej in

Kristina, ki peče sladice in pripravlja solate, za strežbo pa skrbi Štefka Galun, ki je pri hiši že 31 let.

»Brez te ekipe ne bi zmogli,« pravi Blaž Marincelj. »To je garaško delo.« V gostilni je pomagal že kot osnovnošolec, kasneje je končal gostinsko šolo, pred kratkim pa je prevzel vajeti. Spomladi kupijo dva prašiča in potem sami delajo salame, krvavice, kranjske klobase in pečenice, tudi jetrnice, ki jih je v Ljubljani težko dobiti. Vakuumsko pakiranega mesa ne mara. Zato kupijo pol teleta in ga sami razkosajo, potem pa meso visi v hladilnici in se stara na zraku.

Delo v gostilni se začne že zarana. Mama Mateja pride prva, že ob 4.30, ob šestih je tam kuhar Peter, pol ure za njim pride še Blaž. Goveja juha se začne kuhati zjutraj, treba je olupiti krompir, sesekljati zelenjavo in pripraviti vse preostalo. Med mojim jutranjim obiskom sta se pekla štrudelj iz kakijev in skute ter prekmurska gibanica. Gostilna Pri stričku ponuja tradicionalno slovensko hrano po receptih naših dedkov in babic, ki pa jih sproti prilagajajo. Gosti si največkrat zaželejo telečjo obarvo in ajdove žgance, pa tudi matevž s krvavico in zeljem je zelo priljubljena jed. Kar 90 odstotkov strank je rednih. Večinoma so to poslovneži iz bližnjega BTC-ja. Med tednom je gostilna polna, ob

sobotah in nedeljah imajo zaprto. Za prosto mizo je treba včasih počakati. Najmanj gostov je poleti, zato gostilno takrat za mesec dni zaprejo in si privoščijo kolektivni dopust.

Leta 1990 so del gostilne porušili in zgradili večjo. Od takrat imajo na razpolago tudi 12 sob, ki jih večinoma zasedejo poslovneži. Natakariča Štefka Galun pri vsaki mizi na pamet zrecitira jedilni list in se z gosti dogovori, kaj bi radi jedli, njihove želje pa sporoči in uskladi v kuhinji. Tudi za vegetarijance je poskrbljeno. Izbirajo lahko med nezabeljenimi žganci, repo, gobovo juho, polpeti iz bučk, domačimi njoki in drugo krepko hrano. Štefka pravi, da zna opraviti tudi s tečnimi gosti. Brez šefov, s hvaležnostjo omenja družino Marincelj, ne bi bila to, kar je.

GOSTILNA PRI STRIČKU

LPP 2, 7, 12 – postajališče Kodrova

BICIKEJLJ: Citypark, Šmartinska 152g

**Doživite
pravljичno vzdušje
v srcu Ljubljane**

Več o programu na www.visitljubljana.com

2023
*December
v Ljubljani*

Mestna občina
Ljubljana

unesco
Čisto mesto
kvalitetni turizem